



Yerel Bir Tarih Çalışması 1844-1845 Temettuat Defterlerine Göre Aydınşeyh Köyünün Sosyal ve Ekonomik Yapısı *

A Local History Study According To The 1844-1845 Dividend Temettuat Social and Economic Structure of Aydınşeyh Village

ÖZET

19. yy Tanzimat dönemi reformlarının tesiri altında vergi alanında reform yapılması mevzuu öncelikli olarak ele alınmıştır. Bu amaçla devletin gelirler kaynaklarının belirlenmesi ve kayıt altına alınması, gelir-gider dengesinin sağlanması, vergi usul ve toplanmasındaki kusurların giderilip dönemin ihtiyacına uygun bir mali sistem oluşturulması amacıyla ülke kapsamında sayımlar yapılmıştır. Adına “Emlak, Arazi, Hayvanat ve Temettuat” sayımları denilen bu sayımlar sonucu, yirmi bine yaklaşan defter serileri oluşmuştur. Temettuat Defterleri olarak adlandırılan bu defterler; Tanzimat’ın uygulanmış olduğu bölgelerde mal- mülk, hayvan, arazi ve yaşayan vatandaşların malvarlıklarının hane bazında kaydedildiği resmi defterlerdir. Osmanlı sosyo-ekonomik tarihinin bilhassa 19. yy’daki Osmanlı Devleti için önemli bilgiler içeren bu defterler, devrin toplumsal ve iktisadi tarihinin araştırılmasında önemli kaynak görevi üstlenmektedir. Bu çalışmada Kırıkkale ili Balışeyh ilçesine bağlı Aydınşeyh köyü ile ilgili bilgilere yer verilecektir. Aydınşeyh köyünün ekonomik, tarihi ve kültürel özelliklerinin yer alacağı bu yazıda, köyün ekonomik durumuna ilişkin bilgilere 1844-1845 yıllarındaki temettuat kayıtlarından ulaşılmıştır. Temettuat defterlerinin önemi ve içerdiği bilgilerin anlaşılması adına yerleşim yeri olarak Aydınşeyh köyü örnek olarak seçilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Temettuat defteri, Tarım, Vergi, Hayvancılık, Sosyo-Ekonomik Hayat.

ABSTRACT

In the 19th century, under the influence of the Tanzimat period reforms, the issue of reform in the field of taxation was prioritised. For this purpose, censuses were conducted throughout the country in order to determine and record the sources of state revenues, to ensure the balance between income and expenditure, to eliminate the defects in tax procedure and collection, and to create a financial system suitable for the needs of the period. As a result of these censuses, which were called "Real Estate, Land, Livestock and Temettuat" censuses, a series of nearly twenty thousand books were created. These books, called Temettuat Books, are the official books in which the property, livestock, land and assets of the citizens living in the regions where Tanzimat was implemented were recorded on a household basis. These ledgers, which contain important information about the Ottoman socio-economic history, especially for the Ottoman Empire in the 19th century, serve as an important source for the research of the social and economic history of the period. In this study, information about Aydınşeyh village of Balışeyh district of Kırıkkale province will be given. In this article, which will include the economic, historical and cultural characteristics of Aydınşeyh village, information on the economic situation of the village was obtained from the temettuat records of 1844-1845. In order to understand the importance of the temettuat books and the information they contain, Aydınşeyh village was chosen as an example as a settlement.

Keywords: Temettuat book, Agriculture, Tax, Livestock, Socio-Economic Life

GİRİŞ

Son yüzyılda bütün dünyada tarih çalışmalarında makrodan mikroya doğru bir evrilme sürecine girilmiştir. Bu süreç içerisinde genel tarihten özel tarihe doğru araştırmalar artmakla beraber yerel tarih çalışmaları da büyük önem kazanmıştır. Günümüzde tarih çalışmaları artık büyük bir resmi oluşturan pazıl (puzzle) parçaları gibi görülmekte ve bu resmi oluşturan parçaları daha iyi tanıyabilmek için bölgesel çalışmalar yapılmaktadır. Bu minvalde yerel tarih çalışmaları hem incelenen bölgenin tarihi coğrafyasını hem de o günden bugüne kadar süregelen sosyal ve ekonomik değişimleri görebilmenizi sağladığından büyük bir öneme sahiptir.

Yerel tarih araştırmalarında birinci elden kaynak durumunda olan temettuat defterleri bu çalışmalar için büyük önem atfetmektedir. 1839 tanzimat fermanıyla yönünü batıya çeviren Osmanlı Devleti kurumlarını batılı devletlerin kurumlarına benzer şekilde yeniden yapılandırmaya çalışmıştır. Bilindiği üzere Tanzimat Fermanının üç ayağı bulunmaktaydı. Bunlar hak ve hürriyetlerin bahşedilmesi, can ve mal emniyeti ve maliyenin tekrar bir düzene girmesiydi. Üzerinde en fazla durulan hak ve hürriyetle gibi gözüke de Tanzimat uygulayıcılarının en önemli hedefi yeni bir vergi reformuna imza atmaktı. O döneme ait birçok belge, vergi meselesinin önemini hep vurgulamaktadır. Adına “Emlak- Arazi ve Hayvanat ve Temettuat” sayımları denilen

Ertuğrul Temizyürek ¹

How to Cite This Article
Temizyürek, E. (2023).
“Yerel Bir Tarih Çalışması
1844-1845 Temettuat
Defterlerine Göre Aydınşeyh
Köyünün Sosyal ve
Ekonomik Yapısı”,
International Social Mentality
and Researcher Thinkers
Journal, (Issn:2630-631X)
9(69): 3094-3118. DOI:
<http://dx.doi.org/10.29228/smryj.68861>

Arrival: 13 February 2023
Published: 28 March 2023

Social Mentality And
Researcher Thinkers is
licensed under a Creative
Commons Attribution-
NonCommercial 4.0
International License.

¹ Kırklareli Üniversitesi, Tarih Bölümü, Kırklareli, Türkiye

bu sayımlar sonucu yirmi bine yaklaşan defter serileri oluşmuştur. Dokuz katalog halinde Osmanlı Arşivi'nde araştırmaya açılan defter sayısı 17.747'dir. Buna Maliyeden Müdevver ve Kepeci Tasnifi'nde yer edinen Temettuat Defterlerini de eklediğimizde bu rakam dahada yükselmektedir².

XIX. yüzyıl Osmanlı Devleti için reformlar dönemidir. Özellikle Tanzimat'ın ilanıyla birlikte başlayan süreçte Osmanlı Devleti'nde, sosyo- ekonomik, siyasi, idari ve kültürel alanda pek çok değişimler yaşanmıştır. Bu çerçevede devletin malî politikalarında da önemli reformlar yapılmıştır. Devletin mali politikalarındaki reformundan kasıt; devletin gelirlerinin kontrol altında tutulması, vergi konusunda ahalî arasındaki dengesizliğin ve haksızlıkların önüne geçilmesi, vergi verecek kişilerin tespit edilmesi, ağır vergi yükünün hafifletilip halkın refaha kavuşturulmasıdır. Osmanlı Devleti bu suretle devletin gelirlerini arttırarak, son dönemde gittikçe bozulan gelir-gider dengesini yeniden sağlamayı hedeflenmiştir³.

Bu amaçlar doğrultusunda, “12 Ocak 1840 (19 Zilkade 1255) tarihinde Muhassıllar Nezareti'ne bir talimatname gönderilmiş, her yerde ahalinin ismi, şöhreti, arazileri, hayvanları, tüccar ve esnafın ise yıllık gelirleri vs. bilgilerinin kaydedildiği defterler tutulması emredilmiştir. Devlet bu suretle, herkesten emlak, arazi ve hayvanatı ile esnaf ve tüccar kısmının senelik kazançlarına birer kıymet takdir olunmak üzere binde hesabıyla “temettü vergisi” alınması esasını getirmiştir. Böylelikle, yıllardan beri devam eden örfî vergilerin yerine, temettü vergisi diğer ismiyle “ancemaatin vergi” olarak adlandırılan bir vergi ihdas edilmiştir”⁴.

1840 yılından itibaren tutulmaya başlayan bu defterler Osmanlı Devleti'nin bize bırakmış olduğu en büyük miraslardan birisi olduğu gibi yerel tarih çalışmaları yapan araştırmacılarında en büyük yardımcısıdır.

Tanzimat'la birlikte Osmanlı vergi sistemi, içerisinde cumhuriyete gelinceye kadar sürecek bir dönüşümün başlangıcını oluşturmuyordu. Fermanla mali ıslahat çerçevesinde örfî vergilerin yerine ancemaatin veya komşuca alınan vergi gibi isimler alan vergilerin tek isim altında toplandığı vergi sistemi getirilmiştir. Ancemaatin vergi, tevzi olunan vergi ifadesi vergilerden bir cemiyet veya topluluğun sorumlu tutulması ve bu verginin topluluğun üyeleri arasında ödeme gücüne göre paylaştırılması demektir. Yani bir köy veya kasabanın durumuna göre o yerin mali ortalaması bulunuyor ve ortalamanın üzerinden kişinin gelirine göre vergi alınmasına karar verilmiştir. Bu sistemle devlet ilk defa mükelleflerle yani vergi veren halkla doğrudan doğruya temasta bulunmaya başlamıştır. Tanzimat'tan sonra yayınlanan talimatnamelerde kanun uygulamaya konmaya çalışılmıştır⁵.

Vergi tahsisi ve adil bir vergi uygulaması tarih boyunca bütün devletler için önemli bir mesele olmuştur. Nitekim vergide adil bir düzen tesis etmek ve sistemli bir vergi uygulaması temin etmek kolay değildir. Osmanlı Devleti, kuruluşundan itibaren önceki Türk devletlerinde de olduğu gibi, vergi kaynaklarını tespit için “tahrir” (sayım) usulünü benimsemiştir. Her fethedilen ülkede kaynakların tespiti için tahrirler yapılmış ve zaman içindeki değişme ve gelişmelere göre tahrirler yenilenmiştir. Tahrir sırasında vergi kaynaklarının gözden kaçmaması hususunda azami dikkat sarf edilmiş, muhtelif sebeplerle vergilendirilemeyen kaynaklar sık sık yapılan teftişlerle vergi sistemine alınmaya çalışılmıştır⁶.

Temettü vergisi herkesten hasılatına uygun olarak alınan vergidir. “Temettuat sayımlarına göre düzenlenen yeni vergi sisteminin en önemli özelliği, vergi yükümlülüğünün kişi bazında değerlendirilmesidir. Bu amaçla defterlerde, vergi mükellefinin adı, vergiye esas olan gelir kaynağı, kaynağın senelik geliri ve bu gelire göre tarh eden vergi ve öşür miktarı kaydedilmiştir. Böylece; beyana dayanmayan, sayımlara göre alınan bir gelir vergisi sistemine geçilmiştir. Tanzimat ile başlayan, ödeme gücüne yönelen vergileme ilkesi yeni düzenlemelerle geliştirilmiştir. Temettuat vergisi önceleri ancak Müslüman halktan alınmış ancak; Müslümanların vergiden kaçınmak için ticarethanelerini ve mal varlıklarını gayrimüslimlere devretmesiyle hazine büyük zarara uğramıştır. Böylece, yeni bir düzenlemeyle temettuat vergisinin İranlılar ve Yunanlılar hariç tüm Osmanlı halkını kapsadığı açıklanmıştır”⁷.

Bu çalışmada Kırıkkale'nin Balışeyh ilçesine bağlı Aydınşeyh köyünün Hicri 1260-1261 miladi 1844-1845 yılları arasında tutulan Temettuat defterlerindeki bilgilere göre köyün sosyal ve ekonomik yapısının araştırılarak Balışeyh ilçesinin ve Aydınşeyh köyünün dolayısı ile Kırıkkale'nin tarihi coğrafyasına ışık tutulmaya çalışılmıştır.

AYDINŞEYH KÖYÜ GENEL BİLGİLER

² Said Öztürk, “Türkiye’de Temettuat Çalışmaları”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, 2003, ss. 287-288.

³ Nuri Adıyke, “Temettuat Sayımları ve Bu Sayımları Düzenleyen Nizamname Örnekleri”, OTAM, S. 11, Ankara 2000, s. 769.

⁴ Musa Çadircı, *Tanzimat Dönemi’nde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı*, Ankara 1997, s. 340.

⁵ Ahmet, Akgündüz; Said, Öztürk (2000), *Yozgat Temettuat Defterleri*, cilt 1, Yimpaş Holding’in Osmanlı Devleti’nin 700. Kuruluş Yıldönümü Armağanı, Yimpaş Holding Yayınları, ss.18 – 24.

⁶ Mehmet Ali Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Isparta 1997, s. 134- 135.

⁷ Mustafa, Serin, “Osmanlı Arşivi’nde Bulunan Temettuat Defterleri”, *Başbakanlık I. Milli Arşiv Şurası*, 20- 21 Nisan, 1998, Ankara, ss. 721.

İç Anadolu bölgesinde yer alan köy, 39-40 kuzey paraleli ve 33-34 doğu meridyenleri arasında yer almaktadır. Denizden yüksekliği 1.104 metredir. 1928 yılından beri aynı adı taşımaktadır. Daha önceleri Kırıkkale merkez ilçeye bağlı iken 20 Mayıs 1990 yılında Balıışeyh ilçesine bağlamıştır. Köy; Kırıkkale merkezine 38 kilometre, Balıışeyh ilçe merkezine ise 18 kilometre uzaklıktadır. Köyün adının Anadolu'nun Türkleşmesi için gelen Türkmenlerden birisi olan Yörük Türkmen Aydınşeyh'e ait olduğu bilinmektedir. Yörükân taifesindendir. Köyün iklimi karasal iklim etki alanı içerisindeydir. Köyde bir ilkokul ve bir de camii vardır. Köyün içme suyu şebekesi bulunmakta ama kanalizasyon şebekesi bulunmamaktadır. PTT ve sağlık ocağı gibi hizmet veren kurumlar henüz yoktur⁸.

Köyün Tarihi Yerleri

Köyde tarihi alan ve eserler şu an için bulunmamakla beraber Köyün, Kapaklı Mevkii'nde Keçili Çeşmesi yanındaki tarlada 6 – 7 m. yüksekliğinde, 50 m. çapında bir höyük olup burada Eski Tunç, Hitit, Roma, Bizans dönemlerine ait bol miktarda çanak çömlek parçalarına rastlanmıştır. Höyük tepesinde önceki yıllarda kimliği bilinmeyen kişilerce kaçak olarak kazılar yapıldığı saptanmıştır⁹.

KÖY TEMETTUAAT DEFTERİNİN ÖZELLİKLERİ

Balıışeyh ilçesine bağlı köylerden Aydınşeyh köyüne ait temettuat defterlerini incelediğimizde defterin ciltsiz ve ebrusuz olduğu 17,5*50 cm. ebadında ve yirmi dört sayfadan oluştuğu, Rika yazısı ile kaydının tutulduğu görülmektedir. Defterde sayfalar numarası sırayla verilmiştir. Defterin ilk sayfasının bir kapak görevini üstlendiği bundan sonraki sayfaların sağ tarafı çift, sol tarafı tek rakam olacak şekilde düzenlendiği görülmektedir. İlk sayfada sadece köyün ismi görülmekte olup, ikinci sayfasında ise köyün ismi Karye i Aydınşeyh olarak tekrar belirtildikten sonra Hane numarası ve Hane sahibinin lakabıyla beraber ismi, yaptığı işi, sahip olduğu tarla, bağ ve hayvanları ile elde ettiği diğer gelirleriyle birlikte ödemiş olduğu vergi ile o yılki tahmini gelirleri yani temettuatı ayrıntılı olarak tutulmuştur. Defterlerde önce Hane numaraları sayıyla yazılmış daha sonra da Hane reisinin varsa mesleği belirtilmiştir. Örneğin “İmam Mehmed Efendi Emlâki” gibi. Yada “Mehmed oğlu Ali Kethüda Emlaki” gibi babasının ismiyle veya “Çatak Osman” şeklinde kişinin kendi lakabıyla Hane reislerinin ismi belirtilmiş ve Hane reisinin isminden sonra ya emlaki yada “Molla Mahmud oğlu Süleyman'ın Emlâk ve Temettu'âtı” gibi ifadelerden sonra kişinin vergisi ve ekili tarlası, bağı, bahçesi, sahip olduğu kara öküz, Camız öküz, eşek, inek, koyun, keçi gibi sahip olduğu hayvanları ve bunlardan tahminen elde ettiği gelirler düzenli bir şekilde yazılarak toplandıktan sonra “Merkûmun bir senede tahmînen temettu'âtı” diyerek elde edilen rakamlar yazılmıştır. Genel olarak belirtilen rakamlar doğru olsa da bazen de toplama hatasının yapıldığı görülmektedir. Aşağıda Aydınşeyh köyündeki bir Hane sahibinin bilgilerinin yer aldığı temettuat defterinden bir örnek kısım yer almaktadır.

ML.VRD.TMT.d-16250-00002

Sayfa 2

Karye-i Aydınşeyh

Hane 1

İmam Mehmed Efendi Emlâki

Bervech-i hacı imam ve hatib olduğu

Vergisi 41 guruş

Altmış senesi rüsûmu 21 guruş

Âdet-i ağnam rüsûmu 1 guruş

Sağman inek 1 re's

Hâsılatı 12 guruş

Döllü merkeb 1 re's

Hâsılatı 8 guruş

Kıl keçi 5 re's

Hâsılatı 20 guruş

⁸ [https://www.BalıışeyhAydınşeyhKöyü\(koylerim.com\)](https://www.BalıışeyhAydınşeyhKöyü(koylerim.com))

⁹ Kultürportalı.gov.tr

Bağ dönüm 1

Hâsılatı 25 guruş sene 60

Merkûmun tahmînen temettu'âtı

Yekûn 65 guruş

İmamlıktan aldığı 90 guruş

$65+90 = 155$ guruş

Görüldüğü gibi bu defterlerde hane sahibinin ismi, mesleği, lakabı sahip olduğu emlak ile hayvanlarını, ödediği vergi ve elde ettiği gelir miktarını göstermektedir.

Temettuat defterlerinin sayesinde köydeki Hane sayısını, kısmen nüfusunu, toplam arazisini, yetiştirilen ürünleri, köydeki insanların lakaplarını, bir takım fiziksel özelliklerini öğrenme imkânına sahip oluyoruz. Bu bakımdan temettuat defterleri 19. yüzyıldaki köyün sosyal ve ekonomik durumunu göstermesi açısından mühim bir kaynaktır.

NÜFUS

Temettuat defterlerinin kaydında, Hane ile Hane numarası da kaydedilmiştir. Genellikle Hane içerisinde bir aile bulunurken, bazen de aynı Hane içinde iki ya da üç aile bulunabilmektedir. Temettuat sayımları vergi tespiti için yapılmaktadır. Bu yüzden nüfus sayımlarında sadece erkek nüfus kaydedildiğinden dolayı tam bir kaynak görevi görememektedir¹⁰. Ancak Temettuat Defterlerinden yararlanılarak nüfus, Hane sayısı x 5 formülü tahmini olarak hesaplanabilmektedir¹¹.

¹⁰ Kütükoğlu, a.g.m., s. 395.

¹¹ Ömer Lütfi Barkan, Tahrir Defterlerinin İstatistik Vesikaları Hakkında Bir Araştırma, IV. Türk Tarih Kongresi, Ankara, s.12.

Tablo 1: Aydınşeyh köyünün 1844-1845 (H.1261-1262) Tarihinde Tahmini Nüfusu

Hane No	Hane Sahibi	Tahmini Nüfus
Hane 1	İmam Mehmed Efendi	5
Hane 2	Mehmed oğlu Ali Kethüda	5
Hane 3	Çatak Osman	5
Hane 2 Numro 4	Çubuk oğlu Hüseyin	5
Hane 4 Numro 1	Kara Ömer oğlu Ahmed	5
Hane 5 Numro 7	Gökçe oğlu Battal Ali	5
Hane 6 Numro 9	Molla Mehmed oğlu Mehmed	5
Hane 7 Numro 9	Molla Mahmud oğlu Süleyman	5
Hane 8 Numro 9	Molla Mahmud oğlu Ömer	5
Hane 9 Numro 9	Mehdi oğlu Ahmed	5
Hane 10 Numro 9	Mehdi oğlu Nalçacı Halil	5
Hane 11 Numro 9	Mehdi oğlu Osman	5
Hane 12 Numro 9	Mehdi oğlu Mehmed	5
Hane 13 Numro 9	Köse Mehmed oğlu Osman	5
Hane 14 Numro 9	Köse Mehmed oğlu Ali	5
Hane 15 Numro 9	Köse Mehmed oğlu Veli (Geçinemediği için Karafakılı köyüne gitmiş)	5
Hane 16 Numro 9	Köse Yusuf oğlu Hüseyin	5
Hane 17 Numro 9	Köse Yusuf oğlu Halil	5
Hane 18 Numro 9	Köse İbrahim oğlu Ali	5
Hane 19 Numro 9	Köse Yusuf oğlu İsmail	5
Hane 20 Numro 9	Köse Yusuf oğlu Ahmed	5
Hane 21 Numro 9	Osman oğlu Alaaddin	5
Hane 22 Numro 9	Molla Mahmud oğlu Ali	5
Hane 23 Numro 9	Çatak Mehmed oğlu Ali	5
Hane 24 Numro 9	Ali Kethüda oğlu Hüseyin	5
Hane 25 Numro 9	Ali Kethüda oğlu Veli	5
Hane 26 Numro 2	Süleyman oğlu İsmail	5
Hane 27 Numro 9	Köse Yusuf oğlu Mehmed	5
Hane 28 Numro 9	Yusuf oğlu Mustafa	5
Hane 29 Numro 9 oğlu İsa	5
Hane 30 Numro 9	Ahmed Kethüdâ oğlu Halil	5
Hane 31 Numro 9	Köse Ali oğlu Mustafa	5
Hane 32 Numro 9	Ahmed Kethüda oğlu İsmail	5
Hane 33 Numro 9	Şahin oğlu Mustafa	5
Hane 34 Numro 9	Gök Ömer oğlu İbiş	5
Hane 35 Numro 9	Köse İbrahim oğlu Abdullah	5
Hane 36 Numro 9	Abdal oğlu Yakub Beğ	5
Hane 37 Numro 9	Molla Osman oğlu İsmail	5
Hane 38 Numro 9	Molla Osman oğlu Hüseyin	5
Hane 39 Numro 9	Hacı İbrahim oğlu İbiş	5
Hane 40 Numro 9	Hacı İbrahim oğlu İbiş	5
Hane 41 Numro 9	Receb Veli oğlu Mahmud	5
Hane 42 Numro 9	Çatak Mehmed oğlu Ömer	5
Hane 43 Numro 9	Kudret Musa oğlu Osman	5
Hane 44 Numro 9	Ömer oğlu Veli Ömer	5
Hane 45 Numro 9	Murad oğlu Topal Ali	5
Hane 46 Numro 9 oğlu Süleyman	5
Hane 47 Numro 9	Hüseyin Koca (vefat etmiş)	5
TOPLAM		240

Aydınşeyh köyü 1844-1845 yıllarındaki temettuat kayıtlarına göre 48 haneden oluştuğu görülmektedir. Nüfus tespitlerinde yaygın olarak kullanılan uygulamalara göre köyün nüfusu Hane sayısı x 5 formülü ile tahmini olarak hesaplanabilmektedir¹². Buna göre 1844-1845 yılları arasında köyün nüfusu 260 kişi olmalıdır. Ancak temettuat defterindeki kayıtlara göre Hane 15 Numro 9'un Hane sahibi olan Köse Mehmed oğlu Veli'nin geçinemediği için Karafakılı köyüne gittiği görülmektedir. Ayrıca Hane 47 Numro 9'un Hane sahibi Hüseyin Koca'nın vefat etmesi sebebiyle Hane sayısı 46' ya düşmektedir. Bu durumda 1844-1845 yılı Temettuat Defterine göre Aydınşeyh köyü 46 Haneden oluşmaktadır. Bu durumda köyün tahmini nüfusu 230 olmalıdır.

Günümüzde ise Köyün nüfusu 2007 yılında 334, 2010 yılında 290, 2017 yılında 230 kişi gözükmemektedir. Bugün ise yaklaşık 30 hanelik mevcuda sahip olan köyün yerleşik nüfusunun 199 kişi olduğu bilinmektedir¹³. Bu rakamlardan anlaşıldığı üzere Aydınşeyh köyü yüksek oranda göç vermektedir. Bu göçün en büyük sebebi

¹² Ömer Lütfi Barkan, Tahrir Defterlerinin İstatistik Vesikaları Hakkında Bir Araştırma, IV. Türk Tarih Kongresi, Ankara, s.12.

¹³ Aydınşih Köyü Nüfusu, Kırıkkale Balışeyh (nufusune.com)

işsizliktir. Köydeki iş imkânlarının kısıtlı olması sebebiyle iş bulma ümidiyle gençlerin büyük bir kısmı başka şehirlere çalışmaya gitmektedirler. Başka illerde ikamet eden köyün yerli halkından bir kısmı tarım ürünlerini hasat etmek ve tatillerini köylerinde geçirmek istemesi gibi sebeplerle köye dönüş yapmaları yaz aylarında köyün nüfusunun artmasına sebep olmakta kış aylarında ise şehir merkezlerine gidenlerin sayılarının artmasıyla beraber köyün nüfusunun daha da azaldığı görülmektedir.

KÖYDEKİ AİLE İSİMLERİ İLE UNVAN VE LAKAPLAR

Tablo 2: 1844-1845 yılları Temettuat Defterlerine göre Aydınşeyh köyü aile isimleri

Aile adı	Hane sayısı	Aile adı	Hane sayısı
Mehmed Efendi	1	Süleyman oğlu	1
Mehmed oğlu	1	Yusuf oğlu	1
Çatak Osman	1 oğlu İsa	1
Çubuk oğlu	1	Ahmed Kethüdâ oğlu	2
Kara Ömer oğlu	1	Köse Ali oğlu	1
Gökçe oğlu	1	Şahin oğlu	1
Molla Mehmed oğlu	1	Gök Ömer oğlu	1
Molla Mahmud oğlu	2	Abdal oğlu	1
Mehdi oğlu	4	Molla Osman oğlu	2
Köse Mehmed oğlu	3	Hacı İbrahim oğlu	2
Köse Yusuf oğlu	5	Receb Veli oğlu	1
Köse İbrahim oğlu	2	Kudret Musa oğlu	1
Osman oğlu	1	Ömer oğlu	1
Molla Mahmud oğlu	1	Murad oğlu	1
Çatak Mehmed oğlu	2 oğlu Süleyman	1
Ali Kethüda oğlu	2	Hüseyin Koca	1

Köydeki unvan ve lakapların kullanım sıklığına bakıldığında 4 kullanım ile köse 3 kullanımıyla Molla lakap ve unvanların olduğu görülmektedir.

Temettuat defterleri Hane reisi esasına göre düzenlendiği için, bu defterlerde Hane reisinin adı ve mesleği açık olarak belirtilmektedir. Bu çerçevede Aydınşeyh Köyü Temettuat Defterinde Hane reislerinin isimleri, genellikle “Kudret Musa oğlu Osman” veya “Osman Oğlu Ali” örneğinde olduğu gibi Hane reisinin baba adı veya “Çubuk oğlu Hasan” ve “Köse Ali oğlu Mustafa” şeklinde babanın lâkabı ya da aile adıyla birlikte verilmektedir. Bununla birlikte, bazı Hane reisleri baba veya aile adlarından bağımsız olarak sosyal veya fizikî açıdan öne çıkan rolleri ya da özellikleriyle tanımlanmışlardır. Çatak Mehmed oğlu Ömer, Abdal oğlu Yâkub Beğ gibi isimler de bu duruma örnek gösterilebilir. Aydınşeyh Köyü temettuat defterlerinde Hane reislerinin isimleri verilirken yapılan tanımlamalar, köyde yaşayan ailelerinin büyük çoğunluğunun birbirleriyle akraba olduklarını da ortaya koymaktadır. Nitekim bazı aile adları birden fazla Hane reisinde görülmektedir.

Aile adlarının yanında bazı Hane reislerinin isimleri sosyal statüleriyle beraber anılmaktadır. Aydınşeyh Köyü’nde kullanılan lakaplar şu şekildedir: Efendi, Beğ, Abdal, Battal, Çatak, Çubuk, Kara, Topal, Köse, Kethüda, Molla, Gökçe, Gök, Koca, Mehdi, Nalçacı, İbiş, Hacı, Koca. Köyde en fazla kullanılan lakabın Köse olduğu görülmektedir. Aşağıdaki tabloda Temettuat Defterinden alınan bilgilere göre lakaplar ve kullanma sıklığına ait bilgiler yer almaktadır.

Tablo 3: Köyde kullanılan unvan ve lakaplar kullanım sıklığı

Unvan ve Lakap	Kullanılma sıklığı	Unvan ve Lakap	Kullanılma sıklığı
Efendi	1	Kethüda	2
Beğ	1	Molla	3
Abdal	1	Gökçe	1
Battal	1	Gök	1
Çatak	2	Koca	1
Çubuk	1	Mehdi	1
Kara	1	Nalçacı	1
Topal	1	İbiş	2
Köse	4	Hacı	1

MESLEKLER**Tablo 3:** Aydınşeyh köyündeki hane sahiplerinin meslekleri

Hane sahibi	Mesleği	Hane sahibi	Mesleği
İmam Mehmed Efendi	İmam ve hatip 90 kuruş	Ali Kethüda oğlu Hüseyin	Erbâb-ı ziraat
Mehmed oğlu Ali Kethüda	Erbâb-ı ziraat	Ali Kethüda oğlu Veli	Erbâb-ı ziraat
Çatak Osman	Yok	Süleyman oğlu İsmail	Erbâb-ı ziraat
Çubuk oğlu Hüseyin	Erbâb-ı ziraat	Köse Yusuf oğlu Mehmed	Erbâb-ı ziraat
Kara Ömer oğlu Ahmed	Erbâb-ı ziraat	Yusuf oğlu Mustafa	Erbâb-ı ziraat
Gökçe oğlu Battal Ali	Ticaretten hali	Hanefi oğlu Velioğlu İsa	Erbâb-ı ziraat
Molla Mehmed oğlu Mehmed	Erbâb-ı ziraat	Ahmed Kethüdâ oğlu Halil	Erbâb-ı ziraat
Molla Mahmud oğlu Süleyman	Erbâb-ı ziraat	Köse Ali oğlu Mustafa	Erbâb-ı ziraat
Molla Mahmud oğlu Ömer	Erbâb-ı ziraat	Ahmed Kethüda oğlu İsmail	Erbâb-ı ziraat
Mehdi oğlu Ahmed	Erbâb-ı ziraat	Şahin oğlu Mustafa	Erbâb-ı ziraat
Mehdi oğlu Nalçacı Halil	Erbâb-ı ziraat	Gök Ömer oğlu İbiş	Erbâb-ı ziraat
Mehdi oğlu Osman	Erbâb-ı ziraat	Köse İbrahim oğlu Abdullah	Erbâb-ı ziraat
Mehdi oğlu Mehmed	Erbâb-ı ziraat	Abdal oğlu Yâkub Beğ	Erbâb-ı ziraat
Köse Mehmed oğlu Osman	Erbâb-ı ziraat Hizmetkar 193 kuruş	Molla Osman oğlu İsmail	Erbâb-ı ziraat
Köse Mehmed oğlu Ali	Erbâb-ı ziraat	Molla Osman oğlu Hüseyin	Erbâb-ı ziraat
Köse Mehmed oğlu Veli	Yok Karafakılı köyüne gitmiş.	Hacı İbrahim oğlu İbiş	Erbâb-ı ziraat
Köse Yusuf oğlu Hüseyin	Erbâb-ı ziraat	Hacı İbrahim oğlu İbiş	Erbâb-ı ziraat
Köse Yusuf oğlu HALİL	Erbâb-ı ziraat	Receb Veli oğlu Mahmud	Erbâb-ı ziraat
Köse İbrahim oğlu Ali	Erbâb-ı ziraat	Çatak Mehmed oğlu Ömer	Ticaret Başkalarının yardımıyla geçiniyor
Köse Yusuf oğlu İsmail	Erbâb-ı ziraat	Kudret Musa oğlu Osman	Hizmetkar
Köse Yusuf oğlu Ahmed	Erbâb-ı ziraat	Ömer oğlu Veli Ömer	Çulhacı Esnaf
Osman oğlu Alaaddin	Erbâb-ı ziraat	Murad oğlu Topal Ali	Başkalarının yardımıyla geçiniyor
Molla Mahmud oğlu Ali	Erbâb-ı ziraat	Bıyık Veli oğlu Süleyman	Çulhacı Esnaf ve Ticaret
Çatak Mehmed oğlu Ali	Erbâb-ı ziraat	Hüseyin Koca	Vefat etmiş

Tablo 4: Aydınşeyh köyündeki Mesleklerin Hane Bazında Dağılımı ve elde ettikleri gelirler

Mesleği	Hane reisi sayısı	Mesleğinden Elde Ettiği Gelir (kuruş)
İmam ve Hatip	1	90 kuruş
Ziraat Erbabı	37	Yok
Ticaret	2	Yok
Hizmetkar	2	293kuruş
Esnaf	2	300 kuruş
Mesleği olmayan	3	Yok
Toplam		683 kuruş

Temettuat Defterindeki bilgilerden de anlaşılacağı gibi köyde; 1 imam ve hatip, 37 Ziraat Erbabı, 2 dokumacı esnaf, 2 hizmetkâr, 2 ticaret erbabı olduğu, 3 Hane sahibinin ise hiçbir mesleğin olmadığı, 1 Hane sahibinin de vefat ettiği görülmektedir. Ayrıca Hane 13 numara 9 nolu Hane sahibi Köse Mehmet oğlu Osman'ın Ziraat ile uğraştığı ancak fakir olduğundan başkalarına hizmetkarlık yaptığı, Hane 15 numara 9 nolu Hane sahibi Köse Mehmet oğlu Veli'nin geçinemediği için Karafakılı köyüne gittiği, Hane 31 numara 9 nolu Hane sahibi Köse Ali oğlu Mustafa'nın evinin yandığı, Hane 42 numara 9 nolu Hane sahibi Çatak Mehmet oğlu Ömer'in ticaretle uğraştığı ama başkalarının yardımıyla geçinmeye çalıştığı anlaşılmaktadır. Köyde meslekleriyle para kazanan kişilerin de var olduğu Temettuat defterlerindeki bu bilgilerden anlaşılmaktadır. Köyde imam ve hatiplik yaparak senelik 90 kuruş kazanan İmam Mehmet Efendi, Ziraat erbabı olmasına rağmen fakir olduğu için hizmetkarlık yaparak senede 193 kuruş kazanan Köse Mehmed oğlu Osman ile yine hizmetkarlık yaparak sene de 100 kuruş kazanan Kudret Musa oğlu Osman, dokumacı esnaflarından senede 150 kuruş kazanan Ömer oğlu Veli Ömer ve Bıyık Veli oğlu Süleyman bulunmaktadır. Buradan da anlaşılacağı gibi köyün sosyal hayatında az da olsa ticaret ile uğraşan kişiler bulunmaktadır. Köyde Ziraat ile uğraşanların sayısının çok olması Aydınşeyh köyü sakinlerinin tarıma bağlı bir hayat tarzını benimsediklerini ve köyün ekonomisinin büyük bir çoğunlukla tarıma dayandığını göstermektedir.

AYDINŞEYH KÖYÜNÜN SOSYAL VE EKONOMİK YAPISI**Tarım Ürünleri**

Günümüzde Aydınşeyh köyünde buğday, arpa, nohut, mercimek ve diğer sebze ürünleri yetiştirilmekle beraber sınırlı miktarda da olsa pancar bitkisi de yetiştirilmektedir. Köyde kendi ihtiyaçları için kavun, karpuz gibi başka ürünler de yetiştirilmekte olup ticareti yapılmamaktadır. 1844-1845 yıllarına ait temettuat defterlerinden elde edilen bilgilere göre Aydınşeyh köyündeki Hane halklarının hububat arazi dönümlerine ve elde ettikleri gelirleri ait bilgiler aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Aydınşeyh Köyü Tarla Alanları (1844-1845 temettuat defterlerine göre)

Hane Sahibi	Tarla Dönüm	Hane Sahibi	Tarla Dönüm
İmam Mehmed Efendi	Yok	Ali Kethüda oğlu Hüseyin	30 dönüm 650 kuruş
Mehmed oğlu Ali Kethüda	35 dönüm 400 kuruş	Ali Kethüda oğlu Veli	30 dönüm 510 kuruş
Çatak Osman	Yok	Süleyman oğlu İsmail	30 dönüm 324 kuruş
Çubuk oğlu Hüseyin	10 dönüm boz 25 dönüm 180 kuruş	Köse Yusuf oğlu Mehmed	25 dönüm 490 kuruş
Kara Ömer oğlu Ahmed	45 dönüm 690 kuruş	Yusuf oğlu Mustafa	20 dönüm 360 kuruş
Gökçe oğlu Battal Ali	Yok	Hanefi oğlu Velioğlu İsa	30 dönüm 650 kuruş
Molla Mehmed oğlu Mehmed	25 dönüm 158 kuruş	Ahmed Kethüdâ oğlu Halil	50 dönüm 720 kuruş
Molla Mahmud oğlu Süleyman	25 dönüm 240 kuruş	Köse Ali oğlu Mustafa	30 dönüm 470 kuruş
Molla Mahmud oğlu Ömer	25 dönüm 326 kuruş	Ahmed Kethüda oğlu İsmail	20 dönüm 360 kuruş
Mehdi oğlu Ahmed	20 dönüm 126 kuruş	Şahin oğlu Mustafa	32 dönüm 630 kuruş
Mehdi oğlu Nalçacı Halil	20 dönüm 280 kuruş	Gök Ömer oğlu İbiş	20 dönüm 304 kuruş
Mehdi oğlu Osman	20 dönüm 504 kuruş	Köse İbrahim oğlu Abdullah	20 dönüm 540 kuruş
Mehdi oğlu Mehmed	20 dönüm 280 kuruş	Abdal oğlu Yâkub Beğ	30 dönüm 690 kuruş
Köse Mehmed oğlu Osman	10 dönüm 72 kuruş	Molla Osman oğlu İsmail	20 dönüm 306 kuruş
Köse Mehmed oğlu Ali	25 dönüm 200 kuruş	Molla Osman oğlu Hüseyin	20 dönüm 306 kuruş
Köse Mehmed oğlu Veli	Yok	Hacı İbrahim oğlu İbiş	20 dönüm 306 kuruş
Köse Yusuf oğlu Hüseyin	20 dönüm 470 kuruş	Hacı İbrahim oğlu İbiş	40 dönüm 650 kuruş
Köse Yusuf oğlu Halil	40 dönüm 510 kuruş	Receb Veli oğlu Mahmud	20 dönüm 270 kuruş
Köse İbrahim oğlu Ali	20 dönüm 306 kuruş	Çatak Mehmed oğlu Ömer	Yok
Köse Yusuf oğlu İsmail	25 dönüm 206 kuruş	Kudret Musa oğlu Osman	Yok
Köse Yusuf oğlu Ahmed	30 dönüm 432 kuruş	Ömer oğlu Veli Ömer	Yok
Osman oğlu Alaaddin	10 dönüm 80 kuruş	Murad oğlu Topal Ali	Yok
Molla Mahmud oğlu Ali	40 dönüm 540 kuruş	Bıyık Veli oğlu Süleyman	Yok
Çatak Mehmed oğlu Ali	30 dönüm 650 kuruş	Hüseyin Koca	Vefat etmiş

Tablo 6: Tarla olarak kullanılan köy arazilerinin Hane sahipleri arasındaki dağılımı

Arazi Dönüm	Hane sayısı	Arazi Dönüm	Hane sayısı
50	1	30	8
45	1	25	6
40	3	20	14
35	2	10	2
32	1	Olmayan	10

Tablo 7: Köydeki Hane sahiplerinin tarlalardan elde ettikleri gelir miktarı

Köydeki Hane sahiplerinin tarlalardan elde ettikleri gelir miktarı			
Elde ettiği gelir (Kuruş)	Hane sayısı	Elde ettiği gelir (Kuruş)	Hane sayısı
720	1	324	1
690	2	306	4
650	4	304	1
630	1	280	2
540	2	270	1
510	2	240	1
504	1	206	1
490	1	200	1
470	2	180	1
432	1	158	1
400	1	126	1
360	2	80	1
326	1	72	1
		Olmayan	10
Toplam	15.186 kuruş		

Temettuat defterlerinden alınan bilgiler ile oluşturulan yukarıdaki tablolara göre Aydınşeyh Köyünde tarım için elverişli toplamda 1.007 dönüm tarla arazisi olduğu görülmektedir. Bu tarlaların sadece 10 dönümlük bir alan ekilmeyerek boş bırakılmıştır. Ekilen kısım 997 dönümdür. En fazla araziye 50 dönüm ile hane 30 numara 9 nolu hane sahibi Ahmet Kethüda oğlu Halil sahiptir. Onu 45 dönümlük arazi ile hane 4 numara bir nolu hane sahibi Kara Ömer oğlu Ahmed takip etmektedir. Köyde tarlalardan elde edilen gelir miktarı toplamda 15.186 kuruştur. Tarlalardan en fazla gelir elden kişi ise senelik 720 kuruş ile Hane 30 numara 9 nolu Hane sahibi Ahmet Kethüda oğlu Halil'dir. Senelik 690 kuruş geliriyle Hane 4 numara 1 nolu Hane sahibi Kara Ömer oğlu Ahmet ve Hane 36 numara 9 nolu Hane sahibi Abdal oğlu Yakup Bey takip etmektedirler. Geliri 100 kuruşu bile bulmayan en düşük gelire sahip Hane sayısı ise 2 dir. Tarlalardan hiç geliri olmayan Hane sahibi sayısı 10 dur. Köyde tarlalardan elde edilen gelir miktarı 15.186 kuruş olduğu göz önüne alındığında ortalama miktar olan 316 kuruş gelire 22 Hanenin ulaştığı görülmektedir. Bu durum bize köydeki Hane sahiplerinin gelirleri arasında büyük bir uçurumun olduğunu göstermektedir.

Bağcılık**Tablo 8:** Köydeki Bağ miktarı ve elde edilen gelirler

Hane sahibi	Bağ miktarı ve geliri	Hane sahibi	Bağ miktarı ve geliri
İmam Mehmed Efendi	1 dönüm 25 kuruş	Ali Kethüda oğlu Hüseyin	2 dönüm 80 kuruş
Mehmed oğlu Ali Kethüda	2 dönüm 100 kuruş	Ali Kethüda oğlu Veli	5 dönüm 90 kuruş
Çatak Osman	Yok	Süleyman oğlu İsmail	2 dönüm 36 kuruş
Çubuk oğlu Hüseyin	1 dönüm 27 kuruş	Köse Yusuf oğlu Mehmed	1 dönüm 36 kuruş
Kara Ömer oğlu Ahmed	3 dönüm 108 kuruş	Yusuf oğlu Mustafa	2 dönüm 72 kuruş
Gökçe oğlu Battal Ali	1 dönüm 18 kuruş	Hanefi oğlu Veli oğlu İsa	2 dönüm 54 kuruş
Molla Mehmed oğlu Mehmed	1 dönüm 36 kuruş	Ahmed Kethüda oğlu Halil	3 dönüm 72 kuruş
Molla Mahmud oğlu Süleyman	1 dönüm 26 kuruş	Köse Ali oğlu Mustafa	2 dönüm 72 kuruş
Molla Mahmud oğlu Ömer	1 dönüm 36 kuruş	Ahmed Kethüda oğlu İsmail	2 dönüm 72 kuruş
Mehdi oğlu Ahmed	1 dönüm 27 kuruş	Şahin oğlu Mustafa	4 dönüm 90 kuruş
Mehdi oğlu Nalçacı Halil	1 dönüm 45 kuruş	Gök Ömer oğlu İbiş	3 dönüm 72 kuruş
Mehdi oğlu Osman	2 dönüm 45 kuruş	Köse İbrahim oğlu Abdullah	4 dönüm 81 kuruş
Mehdi oğlu Mehmed	1 dönüm 36 kuruş	Abdal oğlu Yâkub Beğ	3 dönüm 81 kuruş
Köse Mehmed oğlu Osman	1 dönüm 27 kuruş	Molla Osman oğlu İsmail	2 dönüm 45 kuruş
Köse Mehmed oğlu Ali	1 dönüm 45 kuruş	Molla Osman oğlu Hüseyin	2 dönüm 45 kuruş
Köse Mehmed oğlu Veli	Yok	Hacı İbrahim oğlu İbiş	2 dönüm 54 kuruş
Köse Yusuf oğlu Hüseyin	2 dönüm 90 kuruş	Hacı İbrahim oğlu İbiş	5 dönüm 90 kuruş
Köse Yusuf oğlu Halil	1 dönüm 54 kuruş	Receb Veli oğlu Mahmud	3 dönüm 54 kuruş
Köse İbrahim oğlu Ali	2 dönüm 36 kuruş	Çatak Mehmed oğlu Ömer	Yok
Köse Yusuf oğlu İsmail	2 dönüm 36 kuruş	Kudret Musa oğlu Osman	Yok
Köse Yusuf oğlu Ahmed	5 dönüm 90 kuruş	Ömer oğlu Veli Ömer	Yok
Osman oğlu Alaaddin	2 dönüm 20 kuruş	Murad oğlu Topal Ali	Yok
Molla Mahmud oğlu Ali	2 dönüm 108 kuruş	Bıyık Veli oğlu Süleyman	Yok
Çatak Mehmed oğlu Ali	5 dönüm 108 kuruş	Hüseyin Koca	Yok

Köyde bağ olarak kullanılan arazi miktarı toplamda 88 Dönümdür. En fazla bağ arazisine beşer dönümlük arazi ile 4 tane sahip olmaktadır. Köyde bağlardan elde edilen gelir miktarı 2.339 kuruştur. Elde edilen en fazla gelir miktarı 108 kuruş olup bu geliri elde eden Hane sayısı 3 tür. Bu Haneler Hane 4 numara 1 nolu Hane sahibi Kara Ömeroğlu Ahmet, Hane 22 numara 9 nolu Hane sahibi Molla Mahmutoğlu Ali ile Hane 23 numara 9 nolu Hane sahibi olan Çatak Mehmet oğlu Ali'dir. En düşük gelir miktarına sahip olan Hane sayısı senelik 18 kuruş ile Hane 5 numara 7 nolu Hane sahibi Gökçe oğlu Battal Ali'dir. Bağlardan geliri olmayan Hane sayısı ise 8'dir.

Tablo 9: Bağ olarak kullanılan köy arazilerinin Hane sahipleri arasındaki dağılımı

Arazi Dönüm	Hane sayısı	Arazi Dönüm	Hane sayısı
5	4	2	16
4	2	1	13
3	5	Arazisi olmayan	8

5 dönüm araziye sahip olan Hane sahibi sayısı 4 iken 1 dönüm araziye sahip olan Hane sahibi sayısı 13 tür. Hiç bağı olmayan Hane sahibi sayısı ise 8 dir. Köyde bağ arazisi olarak kullanılan alana bakıldığında frekans aralığının 2 dönüm ve bir dönüm bağ arazisine sahip olan haneler arasında dağıldığı görülmektedir.

Tablo 10: Köydeki Hane sahiplerinin bağlardan elde ettikleri gelir miktarı

Elde ettiği gelir (Kuruş)	Hane sayısı	Elde ettiği gelir (Kuruş)	Hane sayısı
108	3	45	5
100	1	36	7
90	5	27	3
81	2	26	1
80	1	25	1
72	5	20	1
54	4	18	1
		Geliri olmayan	8

Bağlardan elde edilen gelirlere bakıldığında elde edilen en çok gelir frekans sıklığının 36, 45 ve 72 kuruş gelir elde eden Haneler arasında dağıldığı görülmektedir. Defterden de anlaşılacağı üzere bağı olmayan Haneler ihtiyaçlarını diğer Hanelerden temin etmektedirler. Bu da bizlere gösteriyor ki az da olsa bağlardan elde edilen ürünler köyün içerisinde ve dışarısında ticari bir emtia olarak yer almaktadır.

HAYVANLARDAN ELDE EDİLEN GELİRLER

Ailelerin Sahip olduğu öküz miktarı ve elde ettikleri gelirler

Tablo 11: Köydeki Öküz miktarı ve elde edilen gelirler

Köydeki Öküz miktarı ve elde edilen gelirler			
Hane sahibi	Öküz (Karasığır) Camuş öküz	Hane sahibi	Öküz (Karasığır) Camuş öküz
İmam Mehmed Efendi	Yok	Ali Kethüda oğlu Hüseyin	2 re's (baş)
Mehmed oğlu Ali Kethüda	2 re's (baş)	Ali Kethüda oğlu Veli	2 re's (baş) Camuş öküz
Çatak Osman	Yok	Süleyman oğlu İsmail	2 re's (baş)
Çubuk oğlu Hüseyin	1 re's (baş)	Köse Yusuf oğlu Mehmed	2 re's (baş)
Kara Ömer oğlu Ahmed	4 re's (baş)	Yusuf oğlu Mustafa	2 re's (baş)
Gökçe oğlu Battal Ali	Yok	Hanefi oğlu Veli oğlu İsa	2 re's (baş) Camuş öküz
Molla Mehmed oğlu Mehmed	2 re's (baş)	Ahmed Kethüda oğlu Halil	2 re's (baş)
Molla Mahmud oğlu Süleyman	2 re's (baş)	Köse Ali oğlu Mustafa	2 re's (baş)
Molla Mahmud oğlu Ömer	2 re's (baş)	Ahmed Kethüda oğlu İsmail	Yok
Mehdi oğlu Ahmed	2 re's (baş)	Şahin oğlu Mustafa	2 re's (baş)
Mehdi oğlu Nalçacı Halil	2 re's (baş)	Gök Ömer oğlu İbiş	2 re's (baş)
Mehdi oğlu Osman	2 re's (baş) Camuş öküz	Köse İbrahim oğlu Abdullah	2 re's (baş)
Mehdi oğlu Mehmed	1 re's (baş) Camuş öküz	Abdal oğlu Yâkub Beğ	2 re's (baş)
Köse Mehmed oğlu Osman	Yok	Molla Osman oğlu İsmail	1 re's (baş)
Köse Mehmed oğlu Ali	2 re's (baş)	Molla Osman oğlu Hüseyin	1 re's (baş)
Köse Mehmed oğlu Veli	Yok	Hacı İbrahim oğlu İbiş	2 re's (baş)
Köse Yusuf oğlu Hüseyin	2 re's (baş) Camuş öküz	Hacı İbrahim oğlu İbiş	2 re's (baş)
Köse Yusuf oğlu Halil	2 re's (baş)	Receb Veli oğlu Mahmud	2 re's (baş)
Köse İbrahim oğlu Ali	2 re's (baş)	Çatak Mehmed oğlu Ömer	Yok
Köse Yusuf oğlu İsmail	2 re's (baş)	Kudret Musa oğlu Osman	Yok
Köse Yusuf oğlu Ahmed	2 re's (baş)	Ömer oğlu Veli Ömer	Yok
Osman oğlu Alaaddin	Yok	Murad oğlu Topal Ali	Yok
Molla Mahmud oğlu Ali	2 re's (baş) 1 re's (baş) Camuş öküz	Bıyık Veli oğlu Süleyman	Yok
Çatak Mehmed oğlu Ali	3 re's (baş)	Hüseyin Koca	Yok

Tablo 12: Aydınşeyh Köyündeki öküzlerin hane bazında dağılımları

Öküz sayısı	Hane sayısı	Öküz sayısı	Hane sayısı
4	1	2	28
3	2	1	4
		Hiç öküzü olmayan	13

1844-1845 yılları temettuat defterlerine göre köyde toplam 70 tane öküz bulunmaktadır. Bunlardan 58 tanesi kara sığır öküzü 12 tanesi de Camuş öküzüdür. En çok öküzü olan Hane 4 baş öküz ile Hane 4 numara 1 nolu

Hane sahibi Kara Ömer oğlu Ahmet'tir. 3 tane öküzü olan 2 Hane vardır. Bunlar Hane 22 numara 9 nolu Hane sahibi Molla Mahmut oğlu Ali ile Hane 23 numara 9 nolu Hane sahibi Çatak Mehmet oğlu Ali'dir. Köyde hiç öküzü olmayan Hane sayısı 13 tür. 2 tane öküzü sahip Hane sayısı 28 dir. Köyde hanelerin sahip olduğu öküz miktarına bakıldığında frekans sıklığının 2 ve bir adet öküzü sahip olan haneler arasında olduğu görülmektedir. Bu durumda köyün yaklaşık olarak $\frac{1}{4}$ 'ünün Öküzü bulunmamaktadır. Öküzler vergiye tabi tutulmamıştır. Buda bizlere devletin tarıma verdiği önemi ve desteği göstermektedir. Ayrıca köyde ekilecek arazisi bulunduğu halde öküzü sahip olmayan Hanelerin ihtiyaçlarını öküz sahibi olan diğer Hanelerden karşıladıklarını göstermektedir. Buda bizlere köydeki Hane sakinlerinin akrabalık ve komşuluk ilişkileri içerisinde bir dayanışma içerisinde bulunduklarını göstermektedir.

Ailelerin Sahip olduğu eşek miktarı ve elde ettikleri gelirler

Tablo 13: Köydeki Eşek miktarı ve elde edilen gelirler

Hane sahibi	Döllü Dölsüz (Eşek)	Merkeb merkeb	Hane sahibi	Döllü Merkeb Dölsüzmerkeb (Eşek)
İmam Mehmed Efendi	1 re's (baş) 8 kuruş		Ali Kethüda oğlu Hüseyin	1 re's (baş) 8 kuruş
Mehmed oğlu Ali Kethüda	1 re's (baş) 8 kuruş		Ali Kethüda oğlu Veli	1 re's (baş) 8 kuruş
Çatak Osman	Yok		Süleyman oğlu İsmail	1 re's (baş) 8 kuruş
Çubuk oğlu Hüseyin	Dölsüz Merkeb 1 re's (baş)		Köse Yusuf oğlu Mehmed	Dölsüz Merkeb 1 re's (baş)
Kara Ömer oğlu Ahmed	2 re's (baş) 16 kuruş		Yusuf oğlu Mustafa	1 re's (baş) 8 kuruş
Gökçe oğlu Battal Ali	Dölsüz Merkeb 1 re's (baş)		Hanefi oğlu Veli oğlu İsa	1 re's (baş) 8 kuruş
Molla Mehmed oğlu Mehmed	Dölsüz Merkeb 1 re's (baş)		Ahmed Kethüdâ oğlu Halil	2 re's (baş) 16 kuruş
Molla Mahmud oğlu Süleyman	1 re's (baş) 8 kuruş		Köse Ali oğlu Mustafa	1 re's (baş) 8 kuruş
Molla Mahmud oğlu Ömer	1 re's (baş) 8 kuruş		Ahmed Kethüda oğlu İsmail	1 re's (baş) 8 kuruş
Mehdi oğlu Ahmed	1 re's (baş) 8 kuruş		Şahin oğlu Mustafa	1 re's (baş) 8 kuruş
Mehdi oğlu Nalçacı Halil	1 re's (baş) 8 kuruş		Gök Ömer oğlu İbiş	1 re's (baş) 8 kuruş
Mehdi oğlu Osman	1 re's (baş) 8 kuruş		Köse İbrahim oğlu Abdullah	1 re's (baş) 8 kuruş
Mehdi oğlu Mehmed	1 re's (baş) 8 kuruş		Abdal oğlu Yakub Beğ	Dölsüz merkeb (Eşek) 1 re's (baş)
Köse Mehmed oğlu Osman	Yok		Molla Osman oğlu İsmail	1 re's (baş) 8 kuruş
Köse Mehmed oğlu Ali	1 re's (baş) 8 kuruş		Molla Osman oğlu Hüseyin	1 re's (baş) 8 kuruş
Köse Mehmed oğlu Veli	Yok		Hacı İbrahim oğlu İbiş	1 re's (baş) 8 kuruş
Köse Yusuf oğlu Hüseyin	Dölsüz Merkeb 1 re's (baş)		Hacı İbrahim oğlu İbiş	1 re's (baş) 8 kuruş
Köse Yusuf oğlu Halil	1 re's (baş) 8 kuruş		Receb Veli oğlu Mahmud	1 re's (baş) 8 kuruş
Köse İbrahim oğlu Ali	1 re's (baş) 8 kuruş		Çatak Mehmed oğlu Ömer	Yok
Köse Yusuf oğlu İsmail	1 re's (baş) 8 kuruş		Kudret Musa oğlu Osman	Yok
Köse Yusuf oğlu Ahmed	1 re's (baş) 8 kuruş		Ömer oğlu Veli Ömer	Yok
Osman oğlu Alaaddin	1 re's (baş) 8 kuruş		Murad oğlu Topal Ali	Yok
Molla Mahmud oğlu Ali	Yok		Bıyık Veli oğlu Süleyman	Yok
Çatak Mehmed oğlu Ali	2 re's (baş) 16 kuruş		Hüseyin Koca	Yok

Köyde 41 adet eşek bulunmaktadır. Bunlardan 35 tanesi döllü yani yavrulayabildiği için geliri olan eşeklerdir. 3 Hanenin 2 şer adet eşiği, 35 Hanenin ise 1'erer Adet eşiği bulunurken 10 Hanenin eşiği ise bulunmamaktadır. İkişer eşiğe sahip olan Haneler; Hane 4 numara 1 nolu Hane sahibi Kara Ömer oğlu Ahmet, Hane 23 numara 9 nolu Hane sahibi Çatak Mehmet oğlu Ali ile Hane 30 numara 9 nolu Hane sahibi Ahmet

Kethüda oğlu Halil'dir. Yavrulayan eşekler döllü, yavrulayamayan eşekler dölsüz olarak nitelendirilmiş, yavrulayabilen eşekler vergiye tabi tutulmuştur. Yavrulayabilen eşekler standart bir şekilde her birisi senelik 8 kuruş gelir getiren bir meta olarak görülmüştür. Köydeki eşeklerin senelik tahmini getirisi 280 kuruş olarak hesaplanmıştır. Binek hayvanı olarak kullanılan eşeğe sahip olmayan Hane sahiplerinin bu ihtiyaçlarını komşuluk, akrabalık ilişkiler içerisinde giderdiklerini söylenilebilir.

Tablo 14: Aydınşeyh Köyündeki eşeklerin Hane bazında dökümü

Eşek sayısı (Döllü)	Hane sayısı	Eşek sayısı (Döllü)	Hane sayısı
Eşek sayısı (Dölsüz)		Eşek sayısı (Dölsüz)	
2 (döllü)	3	1 (döllü)	29
		1 (dölsüz)	6
		Hiç eşeği olmayan	10

Köyde toplam 41 adet eşek bulunmaktadır. Eşeğe sahip olan hanelere bakıldığında frekans sıklığının 1 adet eşeğe sahip olan Haneler arasında yoğunlaştığı görülmektedir.

Tablo 15: Aydınşeyh Köyündeki eşeklerin tahmini senelik gelirlerinin Hane bazında dökümü

Elde ettiği gelir (Kuruş)	Hane sayısı	Elde ettiği gelir (Kuruş)	Hane sayısı
16	3	8	29
		Hiç geliri olmayan	10

Köyde eşeklerden toplamda 280 kuruş senelik tahmini gelir elde edilmektedir. Elde edilen gelirlere bakıldığında frekans sıklığının 8 kuruş gelir elde eden haneler arasında yoğunlaştığı görülmektedir.

Ailelerin sahip olduğu sağmal inek miktarı ve elde ettikleri gelirler**Tablo 16:** Köydeki Sağmal İnek miktarı ve elde edilen gelirler

Hane sahibi	Sağman İnek+Döve	Hane sahibi	Sağman İnek+Döve
İmam Mehmed Efendi	1 re's (baş) 12 kuruş	Ali Kethüda oğlu Hüseyin	1 re's (baş) 8 kuruş 1 re's (baş) düve
Mehmed oğlu Ali Kethüda	2 re's (baş) 24 kuruş	Ali Kethüda oğlu Veli	1 re's (baş) 8 kuruş 1 re's (baş) düve
Çatak Osman	Yok	Süleyman oğlu İsmail	1 re's (baş) 8 kuruş
Çubuk oğlu Hüseyin	Yok	Köse Yusuf oğlu Mehmed	1 re's (baş) 8 kuruş
Kara Ömer oğlu Ahmed	3 re's (baş) 24 kuruş 2 re's (baş) düve 1 yaşında	Yusuf oğlu Mustafa	1 re's (baş) 8 kuruş
Gökçe oğlu Battal Ali	Yok	Hanefi oğlu Veli oğlu İsa	Yok
Molla Mehmed oğlu Mehmed	1 re's (baş) 8 kuruş	Ahmed Kethüdâ oğlu Halil	2 re's (baş) 12 kuruş
Molla Mahmud oğlu Süleyman	1 re's (baş) 8 kuruş 1 re's (baş) düve 1 yaşında 8 kuruş	Köse Ali oğlu Mustafa	Yok
Molla Mahmud oğlu Ömer	1 re's (baş) 8 kuruş	Ahmed Kethüda oğlu İsmail	Yok
Mehdi oğlu Ahmed	Yok	Şahin oğlu Mustafa	1 re's (baş) 8 kuruş 1 re's (baş) düve
Mehdi oğlu Nalçacı Halil	Yok	Gök Ömer oğlu İbiş	1 re's (baş) 8 kuruş
Mehdi oğlu Osman	2 re's (baş) 16 kuruş 1 re's (baş) döve	Köse İbrahim oğlu Abdullah	1 re's (baş) 8 kuruş
Mehdi oğlu Mehmed	1 re's (baş) 8 kuruş	Abdal oğlu Yakub Beğ	1 re's (baş) 8 kuruş 1 re's (baş) düve
Köse Mehmed oğlu Osman	1 re's (baş) 8 kuruş	Molla Osman oğlu İsmail	Yok
Köse Mehmed oğlu Ali	Yok	Molla Osman oğlu Hüseyin	Yok
Köse Mehmed oğlu Veli	Yok	Hacı İbrahim oğlu İbiş	Yok
Köse Yusuf oğlu Hüseyin	1 re's (baş) 8 kuruş	Hacı İbrahim oğlu İbiş	1 re's (baş) 8 kuruş
Köse Yusuf oğlu Halil	1 re's (baş) 8 kuruş	Receb Veli oğlu Mahmud	1 re's (baş) 8 kuruş
Köse İbrahim oğlu Ali	1 re's (baş) 8 kuruş	Çatak Mehmed oğlu Ömer	Yok
Köse Yusuf oğlu İsmail	1 re's (baş) 8 kuruş	Kudret Musa oğlu Osman	Yok
Köse Yusuf oğlu Ahmed	1 re's (baş) 8 kuruş	Ömer oğlu Veli Ömer	Yok
Osman oğlu Alaaddin	1 re's (baş) 8 kuruş	Murad oğlu Topal Ali	Yok
Molla Mahmud oğlu Ali	1 re's (baş) 8 kuruş 1 re's (baş) kısır inek	Bıyık Veli oğlu Süleyman	Yok
Çatak Mehmed oğlu Ali	1 re's (baş) 8 kuruş 1 re's (baş) düve	Hüseyin Koca	Yok

Köyün 29 Hanesinde Sağmal inek türü tercih edilmiş olup, köydeki sağmal inek sayısı 35 tanedir. Bu ineklerden 1 tanesi kısır olduğu için vergiye tabi tutulmamıştır. Köyde 1 yaşını doldurmuş inek yavruları (düve) sayısı ise 8 adet olup, 8 Hane bu yavrulara sahiptir. Bunlardan sadece 1 tanesi 8 kuruşluk tahmini bir getir getirdiği kanısı ile vergiye tabi tutulmuştur. Köydeki sağmal ineklerin senelik 288 kuruş gelir getirdiği

hesaplanmıştır. Köydeki 19 Hanenin hiçbirisinde Sağmal inek bulunmamaktadır. Köyde 2 Hanenin hem camız türü hem de sağmal inek türüne sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 17: Aydınşeyh Köyündeki Sağmal ineklerin Hane bazında dökümü

Sağmal inek (baş)	Hane sayısı	Sağmal inek (baş)	Hane sayısı
3	1	1	26
		1 düve	8
2	3	Hiç olmayan	19

Köyde toplam 35 baş sağmal inek 8 başta bir yaşında olan düveler bulunmaktadır. Sağmal ineğe sahip olan hanelere bakıldığında frekans sıklığının 1 adet ineğe sahip olan Haneler arasında yoğunlaştığı görülmektedir.

Tablo 18: Aydınşeyh Köyündeki Sağmal ineklerin tahmini senelik gelirlerinin Hane bazında dökümü

Elde ettiği gelir (Kuruş)	Hane sayısı	Elde ettiği gelir (Kuruş)	Hane sayısı
24	2	12	2
16	2	8	23
		Hiç geliri olmayan	19

Köyde sağmal ineklerden toplamda tahmini 288 kuruşluk bir gelir elde edilmiştir. Hanelerin elde edilen bu gelirlerine bakıldığında frekans sıklığının 8 kuruş gelir elde eden haneler arasında yoğunlaştığı görülmektedir. Sağmal ineklerden geliri olmayan hane sayısı 19 dur.

Ailelerin sahip olduğu Camuz inek miktarı ve elde ettikleri gelirler

Tablo 19: Köydeki Camuz İnek miktarı ve elde edilen gelirler

Hane sahibi	Sağman Camuş İnek	Hane sahibi	Sağman Camuş İnek
İmam Mehmed Efendi	Yok	Ali Kethüda oğlu Hüseyin	Yok
Mehmed oğlu Ali Kethüda	1 re's (baş) 20 kuruş	Ali Kethüda oğlu Veli	Yok
Çatak Osman	Yok	Süleyman oğlu İsmail	Yok
Çubuk oğlu Hüseyin	Yok	Köse Yusuf oğlu Mehmed	Yok
Kara Ömer oğlu Ahmed	Yok	Yusuf oğlu Mustafa	Yok
Gökçe oğlu Battal Ali	Yok	Hanefi oğlu Veli oğlu İsa	1 re's (baş) 20 kuruş
Molla Mehmed oğlu Mehmed	Yok	Ahmed Kethüdâ oğlu Halil	Yok
Molla Mahmud oğlu Süleyman	Yok	Köse Ali oğlu Mustafa	Yok
Molla Mahmud oğlu Ömer	Yok	Ahmed Kethüda oğlu İsmail	Yok
Mehdi oğlu Ahmed	Yok	Şahin oğlu Mustafa	Yok
Mehdi oğlu Nalçacı Halil	Yok	Gök Ömer oğlu İbiş	Yok
Mehdi oğlu Osman	1 re's (baş) 30 kuruş	Köse İbrahim oğlu Abdullah	Yok
Mehdi oğlu Mehmed	Yok	Abdal oğlu Yâkub Beğ	Yok
Köse Mehmed oğlu Osman	Yok	Molla Osman oğlu İsmail	Yok
Köse Mehmed oğlu Ali	Yok	Molla Osman oğlu Hüseyin	Yok
Köse Mehmed oğlu Veli	Yok	Hacı İbrahim oğlu İbiş	Yok
Köse Yusuf oğlu Hüseyin	Yok	Hacı İbrahim oğlu İbiş	Yok
Köse Yusuf oğlu Halil	Yok	Receb Veli oğlu Mahmud	Yok
Köse İbrahim oğlu Ali	Yok	Çatak Mehmed oğlu Ömer	Yok
Köse Yusuf oğlu İsmail	Yok	Kudret Musa oğlu Osman	Yok
Köse Yusuf oğlu Ahmed	Yok	Ömer oğlu Veli Ömer	Yok
Osman oğlu Alaaddin	Yok	Murad oğlu Topal Ali	Yok
Molla Mahmud oğlu Ali	Yok	Bıyık Veli oğlu Süleyman	Yok
Çatak Mehmed oğlu Ali	Yok	Hüseyin Koca	Yok

Köyde toplamda 3 baş Camuz inek bulunmaktadır. bu inek türünü beslemeyi 3 hane tercih ederken 45 hane ise tercih etmemiştir. Camuz ineklerden elde edilen tahmini senelik gelir 70 kuruş olarak hesaplanmıştır. 1 Haneye 30 kuruş 2 Haneye ise 20 kuruş senelik tahmini gelir hesaplanmıştır. Köyde hiç büyük baş hayvanı olmayan Hanelerin ihtiyaçlarını köydeki büyükbaş hayvan sahiplerinden karşıladıkları görülmektedir. Bu da bizlere büyükbaş hayvanlardan elde edilen süt ve süt ürünlerinin köy içerisinde ticari bir emtia olarak yer edindiğini göstermektedir.

Tablo 20: Aydınşeyh Köyündeki Camuz ineklerin Hane bazında dökümü

Aydınşeyh Köyündeki Camuz ineklerin Hane bazında dökümü			
Sağmal Camuz inek (baş)	Hane sayısı	Sağmal Camuz inek (baş)	Hane sayısı
1	3	Hiç olmayan	45

Köyün 3 Hanesinde 1'rer adet sağmal Camuz inek bulunurken geriye kalan 45 Hanesinde bu inek türü tercih edilmemiştir.

Tablo 21: Aydınşeyh Köyündeki Camuz ineklerin tahmini senelik gelirlerinin Hane bazında dökümü

Elde ettiği gelir (Kuruş)	Hane sayısı	Elde ettiği gelir (Kuruş)	Hane sayısı
30	1	20	2
Hiç geliri olmayan	45		

Camuz ineklerden elde edilen senelik tahmini gelir 70 kuruştur. bu geliri elde eden hanelerde bakıldığında frekans sıklığının 20 kuruş gelir elde eden haneler arasında olduğu görülmektedir.

Ailelerin sahip olduğu koyun miktarı ve elde ettikleri gelirler

Tablo 22: Köydeki Koyun miktarları ve elde edilen gelirler

Hane no	Hane sahibi	Sağman koyun miktarı
Hane 22 Numro 9	Molla Mahmud oğlu Ali	6 re's koyun 48 kuruş 11 re's Kuzu

Köyde sadece hane 22 numara 9 nolu1 Hanenin sahibi olan Molla Mahmut oğlu Ali'nin 6 baş koyunu 11 baş kuzusu olmak üzere toplam 17 adet koyunu bulunmakta olup senelik tahmini geliri ise 48 kuruştur.

Tablo 23: Aydınşeyh Köyündeki Koyunların Hane bazında dökümü

Koyun (baş)	Hane sayısı	Koyun (baş)	Hane sayısı
Kuzu (baş)		Kuzu (baş)	
6	1	Hiç olmayan	47
11			

48 hanelik köyde sadece hane 22 numara 9 nolu1 Hanenin sahibi olan Molla Mahmut oğlu Ali'nin 6 baş koyunu 11 baş kuzusu olmak üzere toplam 17 adet koyunu bulunmaktadır. Geriye kalan 47 hane sağmal koyu yetiştirmeyi tercih etmemiştir.

Tablo 24: Aydınşeyh Köyündeki Koyunların tahmini senelik gelirlerinin Hane bazında dökümü

Aydınşeyh Köyündeki Koyunların tahmini senelik gelirlerinin Hane bazında dökümü			
Elde ettiği gelir (Kuruş)	Hane sayısı	Elde ettiği gelir (Kuruş)	Hane sayısı
48	1	Hiç geliri olmayan	47

Bu koyunların senelik tahmini geliri ise 48 kuruş olarak hesaplanmıştır. Köyün sağmal koyunları tercih etmediği görülmektedir.

Ailelerin sahip olduğu kıl keçisi miktarı ve elde ettikleri gelirler**Tablo 24:** Köydeki Kıl keçisi miktarı ve elde edilen gelirler

Hane sahibi	Kıl Keçi+ Oğlak	Hane sahibi	Kıl Keçi+ Oğlak
İmam Mehmed Efendi	5 re's (baş) 20 kuruş	Ali Kethüda oğlu Hüseyin	4 re's (baş) kıl keçisi 8 kuruş
Mehmed oğlu Ali Kethüda	10 re's (baş) 40 kuruş	Ali Kethüda oğlu Veli	6 re's (baş) kıl keçisi 12 kuruş
Çatak Osman	Yok	Süleyman oğlu İsmail	4 re's (baş) kıl keçisi 24 kuruş 4 re's (baş) oğlak
Çubuk oğlu Hüseyin	Yok	Köse Yusuf oğlu Mehmed	Yok
Kara Ömer oğlu Ahmed	10 re's (baş) kıl keçisi 36 kuruş 4 re's (baş) oğlak	Yusuf oğlu Mustafa	Yok
Gökçe oğlu Battal Ali	Yok	Hanefti oğlu Veli oğlu İsa	6 re's (baş) kıl keçisi 12 kuruş
Molla Mehmed oğlu Mehmed	4 re's (baş) 8 kuruş	Ahmed Kethüdâ oğlu Halil	6 re's (baş) kıl keçisi 12 kuruş
Molla Mahmud oğlu Süleyman	4 re's (baş) kıl keçisi 16 kuruş 2 re's (baş) oğlak	Köse Ali oğlu Mustafa	Yok
Molla Mahmud oğlu Ömer	5 re's (baş) kıl keçisi 22 kuruş 2 re's (baş) oğlak	Ahmed Kethüda oğlu İsmail	Yok
Mehdi oğlu Ahmed	3 re's (baş) kıl keçisi 4 kuruş	Şahin oğlu Mustafa	4 re's (baş) kıl keçisi 24 kuruş 4 re's (baş) oğlak
Mehdi oğlu Nalçacı Halil	Yok	Gök Ömer oğlu İbiş	Yok
Mehdi oğlu Osman	5 re's (baş) kıl keçisi 32 kuruş 2 re's (baş) oğlak	Köse İbrahim oğlu Abdullah	4 re's (baş) kıl keçisi 16 kuruş 2 re's (baş) oğlak
Mehdi oğlu Mehmed	Yok	Abdal oğlu Yâkub Beğ	6 re's (baş) kıl keçisi 12 kuruş
Köse Mehmed oğlu Osman	Yok	Molla Osman oğlu İsmail	Yok
Köse Mehmed oğlu Ali	Yok	Molla Osman oğlu Hüseyin	Yok
Köse Mehmed oğlu Veli	Yok	Hacı İbrahim oğlu İbiş	Yok
Köse Yusuf oğlu Hüseyin	6 re's (baş) kıl keçisi 32 kuruş 5 re's (baş) oğlak	Hacı İbrahim oğlu İbiş	Yok
Köse Yusuf oğlu Halil	Yok	Receb Veli oğlu Mahmud	4 re's (baş) kıl keçisi 24 kuruş 4 re's (baş) oğlak
Köse İbrahim oğlu Ali	Yok	Çatak Mehmed oğlu Ömer	Yok
Köse Yusuf oğlu İsmail	Yok	Kudret Musa oğlu Osman	Yok
Köse Yusuf oğlu Ahmed	Yok	Ömer oğlu Veli Ömer	Yok
Osman oğlu Alaaddin	Yok	Murad oğlu Topal Ali	Yok
Molla Mahmud oğlu Ali	4 re's (baş) kıl keçisi 24 kuruş 4 re's (baş) oğlak	Bıyık Veli oğlu Süleyman	Yok
Çatak Mehmed oğlu Ali	4 re's (baş) kıl keçisi 24 kuruş 4 re's (baş) oğlak	Hüseyin Koca	Yok

Köyde 20 Hanenin kıl keçisi beslediği 28 Hanenin ise kıl keçisini beslemeyi tercih etmediği, 11 hanenin hem kıl keçisi hem de oğlaklarının olduğu 9 hanenin ise sadece kıl keçisine sahip olduğu görülmektedir. Köyde 37 yedisi oğlak olmak üzere toplamda 141 adet kıl Keçisi bulunmaktadır. Kıl keçilerinden senelik toplam tahmini gelir 402 kuruş olarak hesaplanmıştır.

Tablo 25: Aydınşeyh Köyündeki kıl keçilerinin Hane bazında dökümü

Kıl keçi (baş)	Hane sayısı	Kıl keçi (baş)	Hane sayısı
14	1	6	6
11	1	5	1
10	1	4	2
8	5	3	1
7	2	Olmayan	28

Köyde kıl keçisine sahip olan hanelere bakıldığında frekans sıklığının 6 ve 8 adet kıl keçisine sahip olan Haneler arasında yoğunlaştığı görülmektedir.

Tablo 26: Aydınşeyh Köyündeki kıl keçilerinin tahmini senelik gelirlerinin Hane bazında dökümü

Elde ettiği gelir (Kuruş)	Hane sayısı	Elde ettiği gelir (Kuruş)	Hane sayısı
40	1	20	1
36	1	16	2
32	2	12	4
24	5	8	2
22	1	4	1
		Hiç geliri olmayan	28

Kıl keçisinden En fazla gelir elde eden hanelere bakıldığında frekans sıklığının 24 ve 12 kuruş gelire sahip olan Haneler arasında yoğunlaştığı görülmektedir.

Tablo 27: 1844-1845 yılları Temettuat Defterlerine göre Köydeki Hayvan sayıları ve elde edilen toplam tahmini gelirler

Hayvanın ismi	Adeti	Tahmini geliri
Öküz	70	Yok
Eşek	41	280 kuruş
İnek	43	288 kuruş
Camız inek	3	70 kuruş
Kıl keçisi	141	402 kuruş
Koyun	17	48 kuruş
Toplam	315	1.088 kuruş

Defterdeki bilgilerden de anlaşılacağı üzere Köyde toplam 315 adet hayvan bulunmaktadır. Köyün sayısal olarak en fazla hayvan sayısı 141 adet ile kıl keçisine aittir. Sonra sırası ile 70 adet ile öküz, 43 adet ile inek, 41 adet ile eşek, 17 adet ile koyun ve 3 adet ile Camız inek yer almaktadır. Tahmini gelir olarak ise köyün hayvanlardan 1.088 kuruş geliri olduğu gözükmemektedir. En çok geliri 402 kuruş ile kıl keçisi getirmektedir. Sonra sırası ile 288 kuruş ile inek, 280 kuruş ile eşek 70 kuruş ile çamış inek ve 48 kuruş ile koyun yer almaktadır. Tarımsal bir destek aracı olarak görülen öküzler ise gelir getiren bir meta olarak görülmediği için vergiye tabi tutulmamıştır. Bu sebeple öküzler gelir getiren hayvan grubu olarak gözükmemektedir. Köyde hiç at bulunmaması bu hayvanın köy halkı için lüks olduğu ve ulaşımında eşeklerin daha çok tercih edildiğini göstermektedir.

ZUHURAT (ANİDEN ORTAYA ÇIKAN YA DA NASIL ELDE EDİLDİĞİ BELLİ OLMAYAN GELİRLER)

Temettuat defterlerinde görülen kavramlardan birisi olarak karşımıza çıkan “ZUHURAT” kavramı TDK Güncel Türkçe Sözlük’ünde; “gerçekleşeceği düşünülmeyen, hesapta olmayan, umulmadık olağan dışı olgular” olarak tanımlanmıştır. Temettuat defterlerinde köy halkının elde ettiği gelirler olarak kayıt altına alındığı ve vergiye tabii tutulduğu görülmektedir. Temettuat yazımı esnasında kaynağı belli olsun olmasın tüm gelirler yazılıyordu. Çiftçi, esnaf, tüccar, nakliyeciler, ırgat vs. bütün sektörler gelirleriyle kaydediliyordu. Gayrimenkul kira gelirlerinin yanı sıra kaynağı belli olmayan gelirler de “zuhurlar temettuatı” gibi adlarla yazılıyordu. “Böylece beyana dayanmamakla birlikte tahrir dayanan bir gelir vergisine geçilmiş oluyordu”¹⁴. Bu sebeple olsa gerek bu yazımların adı da temettuat (kar, kazanç) yazımları olarak kaydedilmiştir.

¹⁴ Ömer Lütfi Barkan, Tahrir Defterlerinin İstatistik Vesikaları Hakkında Bir Araştırma, IV. Türk Tarih Kongresi, Ankara, s.10

Tablo 28: Köydeki Zuhurattan elde edilen gelirler

Hane sahibi	Diğer gelirler (Zuhurat)	Hane sahibi	Diğer gelirler (Zuhurat)
İmam Mehmed Efendi	Yok	Ali Kethüda oğlu Hüseyin	200 kuruş
Mehmed oğlu Ali Kethüda	Yok	Ali Kethüda oğlu Veli	172 kuruş
Çatak Osman	Yok	Süleyman oğlu İsmail	Yok
Çubuk oğlu Hüseyin	143 kuruş	Köse Yusuf oğlu Mehmed	316 kuruş
Kara Ömer oğlu Ahmed	Yok	Yusuf oğlu Mustafa	252 kuruş
Gökçe oğlu Battal Ali	182 kuruş	Hanefi oğlu Velioğlu İsa	156 kuruş
Molla Mehmed oğlu Mehmed	Yok	Ahmed Kethüdâ oğlu Halil	114 kuruş
Molla Mahmud oğlu Süleyman	112 kuruş	Köse Ali oğlu Mustafa	Yok
Molla Mahmud oğlu Ömer	Yok	Ahmed Kethüda oğlu İsmail	110 kuruş
Mehdi oğlu Ahmed	55 kuruş	Şahin oğlu Mustafa	100 kuruş
Mehdi oğlu Nalçacı Halil	Yok	Gök Ömer oğlu İbiş	108 kuruş
Mehdi oğlu Osman	Yok	Köse İbrahim oğlu Abdullah	200 kuruş
Mehdi oğlu Mehmed	218 kuruş	Abdal oğlu Yakub Beğ	69 kuruş
Köse Mehmed oğlu Osman	Yok	Molla Osman oğlu İsmail	41 kuruş
Köse Mehmed oğlu Ali	204 kuruş	Molla Osman oğlu Hüseyin	51 kuruş
Köse Mehmed oğlu Veli	Yok	Hacı İbrahim oğlu İbiş	202 kuruş
Köse Yusuf oğlu Hüseyin	300 kuruş	Hacı İbrahim oğlu İbiş	204 kuruş
Köse Yusuf oğlu Halil	100 kuruş	Receb Veli oğlu Mahmud	216 kuruş
Köse İbrahim oğlu Ali	342 kuruş	Çatak Mehmed oğlu Ömer	Yok
Köse Yusuf oğlu İsmail	262 kuruş	Kudret Musa oğlu Osman	Yok
Köse Yusuf oğlu Ahmed	272 kuruş	Ömer oğlu Veli Ömer	Yok
Osman oğlu Alaaddin	100 kuruş	Murad oğlu Topal Ali	Yok
Molla Mahmud oğlu Ali	172 kuruş	Bıyık Veli oğlu Süleyman	Yok
Çatak Mehmed oğlu Ali	104 kuruş	Hüseyin Koca	Yok

Tablo 29: Köydeki zuhurat gelirinin haneler bazında dağılımı

Elde ettiği gelir (Kuruş)	Hane sayısı	Elde ettiği gelir (Kuruş)	Hane sayısı
342	1	156	1
316	1	143	1
300	1	114	1
272	1	112	1
262	1	110	1
252	1	108	1
218	1	104	1
216	1	100	3
204	2	69	1
202	1	55	1
200	2	51	1
182	1	41	1
172	2	Olmayan	18

Deftere göre Zuhurat yani nereden geldiği belli olmayan ani ve ansızın ortaya çıkan gelirlerin de olduğu görülmektedir. Köyde toplam zuhurat geliri 5077 kuruştur. Kişisel bazda bu geliri en çok elde eden kişi 342 kuruş tahmini geliriyle Hane 18 numara 9 nolu Hane sahibi Köse İbrahim oğlu Ali'dir. Onu 316 kuruş tahmini geliriyle Hane 27 numara 9 nolu Hane sahibi Köse Yusuf oğlu Mehmet ve 272 kuruşluk tahmini geliriyle Hane 20 numara 9 nolu sahibi Köse Yusuf oğlu Ahmet takip etmektedir. Bu geliri en fazla elde edenlerin aynı aileye mensup olmaları dikkat çekicidir. 30 Hane zuhurat geliri elde ederken 18 Hanenin ise bu tür bir geliri bulunmamaktadır. Köyde zuhurat geliri olan hanelere bakıldığında frekans sıklığının en fazla 100 kuruş geliri olan haneler ile 172, 200 ve 204 kuruş geliri olan haneler arasında sınırlandığı görülmektedir.

AYDINŞEYH KÖYÜNÜN TOPLAM YILLIK GELİR MİKTARI

Tablo 29: 1844-1845 Yılları temettuât defterlerine göre Köyün tahmini gelirleri toplamı

Hane no	Meslek Geliri	Tarla ve Bağdan elde ettiği gelir	Hayvancılıktan elde ettiği gelir	Diğer gelirler (Zuhurat)	Toplam gelirler
Hane 1	İmam ve hatip 90 kuruş	115 kuruş	40 kuruş	Yok	155 kuruş
Hane 2	Yok	500 kuruş	92 kuruş	Yok	592 kuruş Defterde 492 kuruş
Hane 3	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok Başka yere göç etmiş
Hane 2 Numro 4	Yok	207 kuruş	Yok	143 kuruş	350 kuruş
Hane 4	Yok	798 kuruş	76 kuruş	Yok	874 kuruş

Numro 1					
Hane 5	Yok	18 kuruş	Yok	182 kuruş	200 kuruş
Numro 7					
Hane 6	Yok	194 kuruş	16 kuruş	Yok	210 kuruş
Numro 9					
Hane 7	Yok	266 kuruş	40 kuruş	112 kuruş	418 kuruş defterde 420 kuruş
Numro 9					
Hane 8	Yok	362 kuruş	38 kuruş	Yok	400 kuruş
Numro 9					
Hane 9	Yok	153 kuruş	12 kuruş	55 kuruş	220 kuruş
Numro 9					
Hane 10	Yok	325 kuruş	8 kuruş	Yok	333 kuruş
Numro 9					
Hane 11	Yok	549 kuruş	86 kuruş	Yok	635 kuruş
Numro 9					
Hane 12	Yok	316 kuruş	16 kuruş	218 kuruş	550 kuruş
Numro 9					
Hane 13	Hizmetkar	99 kuruş	8 kuruş	Yok	300 kuruş
Numro 9	193 kuruş				
Hane 14	Yok	245 kuruş	8 kuruş	204 kuruş	457 kuruş
Numro 9					
Hane 15	Yok	yok	Yok	Yok	Yok
Numro 9					
Hane 16	Yok	560 kuruş	40 kuruş	300 kuruş	900 kuruş
Numro 9					
Hane 17	Yok	564 kuruş	16 kuruş	100 kuruş	680 kuruş
Numro 9					
Hane 18	Yok	342 kuruş	16 kuruş	342 kuruş	700 kuruş
Numro 9					
Hane 19	Yok	242 kuruş	16 kuruş	262 kuruş	520 kuruş
Numro 9					
Hane 20	Yok	522 kuruş	16 kuruş	272 kuruş	810 kuruş
Numro 9					
Hane 21	Yok	100 kuruş	16 kuruş	100 kuruş	216 kuruş
Numro 9					
Hane 22	Yok	648 kuruş	80 kuruş	172 kuruş	900 kuruş
Numro 9					
Hane 23	Yok	758 kuruş	48 kuruş	104 kuruş	910 kuruş
Numro 9					
Hane 24	Yok	730 kuruş	24 kuruş	200 kuruş	954 kuruş
Numro 9					
Hane 25	Yok	600 kuruş	28 kuruş	172 kuruş	800 kuruş
Numro 9					
Hane 26	Yok	360 kuruş	40 kuruş	Yok	400 kuruş
Numro 2					
Hane 27	Yok	526 kuruş	8 kuruş	316 kuruş	850 kuruş
Numro 9					
Hane 28	Yok	432 kuruş	16 kuruş	252 kuruş	700 kuruş
Numro 9					
Hane 29	Yok	704 kuruş	40 kuruş	156 kuruş	900 kuruş
Numro 9					
Hane 30	Yok	792 kuruş	40 kuruş	114 kuruş	946 kuruş defterde 950 kuruş
Numro 9					
Hane 31	Yok	542 kuruş	8 kuruş	Yok	550 kuruş defterde 450 kuruş gözüktüyor
Numro 9					
Hane 32	Yok	432 kuruş	8 kuruş	110 kuruş	550 kuruş
Numro 9					
Hane 33	Yok	720 kuruş	40 kuruş	100 kuruş	860 kuruş
Numro 9					
Hane 34	Yok	376 kuruş	16 kuruş	108 kuruş	500 kuruş
Numro 9					
Hane 35	Yok	621 kuruş	32 kuruş	200 kuruş	853 kuruş
Numro 9					
Hane 36	Yok	771 kuruş	20 kuruş	69 kuruş	860 kuruş
Numro 9					
Hane 37	Yok	351 kuruş	8 kuruş	41 kuruş	400 kuruş
Numro 9					
Hane 38	Yok	351 kuruş	8 kuruş	51 kuruş	410 kuruş
Numro 9					

Hane Numro 9	39	Yok	360 kuruş	8 kuruş	202 kuruş	570 kuruş
Hane Numro 9	40	Yok	740 kuruş	16 kuruş	204 kuruş	960 kuruş
Hane Numro 9	41	Yok	324 kuruş	40 kuruş	216 kuruş	580 kuruş
Hane Numro 9	42	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
Hane Numro 9	43	Hizmetkar 100 kuruş	100 kuruş	Yok	Yok	100 kuruş
Hane Numro 9	44	Çulhacı Esnaf 150 kuruş	150 kuruş	Yok	Yok	150 kuruş
Hane Numro 9	45	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
Hane Numro 9	46	Çulhacı Esnaf ve Ticaret 150 kuruş	Yok	Yok	Yok	150 kuruş
Hane Numro 9	47	Vefat etmiş Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
TOPLAM		683 kuruş	17.525 kuruş	1.088 kuruş	5.077 kuruş	24.373 kuruş** defterde 23.091 kuruş

Köyde en çok gelire sahip olan kişi 960 kuruş Tahmini senelik geliriyle Hane 40 numara 9 nolu Hane sahibi hacı İbrahim oğlu İbiş'tir. Onu 954 kuruş tahmini senelik geliri ile Hane 24 numara 9 nolu Hane sahibi Ali Kethüda oğlu Hüseyin ve 946 kuruşluk tahmini senelik geliriyle Hane 30 numara 9 nolu Hane sahibi Ali Kethüda oğlu Halil takip etmektedir. En düşük 100 kuruşluk tahmini geliriyle Hane 43 numara 9 nolu Hane sahibi Kudret Musa oğlu Osman'dır. Köyde 5 Hanenin ise hiç geliri bulunmamaktadır.

AYDINŞEYH KÖYÜNÜN ÖDEDİĞİ SENELİK VERGİLER

Osmanlı Devleti'nde Tanzimat Dönemi'nde "yeni bir vergi düzenlemesine gidilmesi beraberinde vergi kaynaklarının yeniden tespitini de gündeme getirmiş ve Tanzimat'ın cari olduğu bölgelerde sayımlar yapılmıştır. Buna göre her hane bir vergi mükellefi sayılacak, vergi mükelleflerinin yıllık kazancı belirlenerek bu kazanç üzerinden vergi alınacaktı. Ekonomik gelirlerin ölçüsü olarak halkın arazisi, emlakı, hayvanı ve ticari gelirleri göz önünde bulundurulacaktı. Vergilerin hakkaniyetli bir şekilde herkesten eşit derecede alınması öncelikli amaç idi"¹⁵. Bu kapsamda 1844-1845 yılları arasında Aydınşeyh Köyü halkının ödediği vergilere dair bilgiler aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Aşar Vergisi

Tablo 30: Köydeki Hane Reislerinin ödediği Aşar vergisi miktarları

Hane No	Ödediği aşar vergisi	Hane No	Ödediği aşar vergisi	Hane No	Ödediği aşar vergisi
Hane 1	Yok	Hane 16 Numro 9	52 kuruş	Hane 32 Numro 9	40 kuruş
Hane 2	40 kuruş	Hane 17 Numro 9	56 kuruş	Hane 33 Numro 9	70 kuruş
Hane 3	Yok	Hane 18 Numro 9	34 kuruş	Hane 34 Numro 9	34 kuruş
Hane 2 Numro 4	20 kuruş	Hane 19 Numro 9	34 kuruş	Hane 35 Numro 9	60 kuruş
Hane 4 Numro 1	76 kuruş	Hane 20 Numro 9	48 kuruş	Hane 36 Numro 9	74 kuruş
Hane 5 Numro 7	Yok	Hane 21 Numro 9	8 kuruş	Hane 37 Numro 9	34 kuruş
Hane 6 Numro 9	17,5 kuruş	Hane 22 Numro 9	60 kuruş	Hane 38 Numro 9	34 kuruş
Hane 7 Numro 9	24 kuruş	Hane 23 Numro 9	72 kuruş	Hane 39 Numro 9	34 kuruş
Hane 8 Numro 9	26 kuruş	Hane 24 Numro 9	72 kuruş	Hane 40 Numro 9	72 kuruş
Hane 9 Numro 9	14 kuruş	Hane 25 Numro 9	56 kuruş	Hane 41 Numro 9	30 kuruş
Hane 10 Numro 9	30 kuruş	Hane 26 Numro 2	36 kuruş	Hane 42 Numro 9	Yok
Hane 11 Numro 9	56 kuruş	Hane 27 Numro 9	54 kuruş	Hane 43 Numro 9	Yok
Hane 12 Numro 9	20 kuruş	Hane 28 Numro 9	40 kuruş	Hane 44 Numro 9	Yok
Hane 13 Numro 9	8 kuruş	Hane 29 Numro 9	72 kuruş	Hane 45 Numro 9	Yok
Hane 14 Numro 9	20 kuruş	Hane 30 Numro 9	80 kuruş	Hane 46 Numro 9	Yok
Hane 15 Numro 9	Yok	Hane 31 Numro 9	52 kuruş	Hane 47 Numro 9	Yok

Köyde toplam ödenen 1.651,50 kuruş aşar vergisine bakıldığında 38 hanenin bu vergiyi ödediği 10 hanenin ise ödemediği, en fazla aşar vergisini ise 80 kuruş ile hane 30 numara 9 nolu hane sahibi Ahmet Kethüda oğlu Halil'in, en düşük aşar vergisini ise 8'er kuruş ile hane 13 numara 9 nolu hane sahibi Köse Mehmet oğlu Osman ile hane 21 numara 9 nolu hane sahibi Osmanoğlu Alaaddin'in ödediği görülmektedir.

¹⁵ Sait Öztürk, "Konya Temettuat Defterleri", Uluslar Arası Kuruluşunun 700. Yılında Bütün Yönüyle Osmanlı Devleti Kongresi (07-09 Nisan 1999), Konya 2000, s.533- 539

Tablo 31: Köydeki ödenen Aşar vergilerin Hane bazında dağılımı

Ödenen vergi (Kuruş)	Hane dağılımı	Ödenen vergi (Kuruş)	Hane dağılımı
80 kuruş	1	36 kuruş	1
76 kuruş	2	34 kuruş	6
72 kuruş	4	30 kuruş	1
70 kuruş	1	26 kuruş	1
60 kuruş	2	24 kuruş	1
56 kuruş	3	20 kuruş	4
54 kuruş	1	17,5 kuruş	1
52 kuruş	2	14 kuruş	1
48 kuruş	1	8 kuruş	2
40 kuruş	3	Ödemeyen	10

Haneler bazında ödenen vergi frekans sıklığının 34 kuruş ile sınırlandığı görülmektedir.

Bağ Vergisi

Tablo 32: Köydeki Hane Reislerinin Ödediği Bağ vergisi miktarları

Hane No	Ödediği vergisi	Bağ	Hane No	Ödediği vergisi	Bağ	Hane No	Ödediği vergisi	Bağ
Hane 1	Yok		Hane 16 Numro 9	10 kuruş		Hane 32 Numro 9	8 kuruş	
Hane 2	10 kuruş		Hane 17 Numro 9	6 kuruş		Hane 33 Numro 9	10 kuruş	
Hane 3	Yok		Hane 18 Numro 9	4 kuruş		Hane 34 Numro 9	8 kuruş	
Hane 2 Numro 4	3 kuruş		Hane 19 Numro 9	4 kuruş		Hane 35 Numro 9	9 kuruş	
Hane 4 Numro 1	12 kuruş		Hane 20 Numro 9	10 kuruş		Hane 36 Numro 9	5 kuruş	
Hane 5 Numro 7	2 kuruş		Hane 21 Numro 9	2 kuruş		Hane 37 Numro 9	5 kuruş	
Hane 6 Numro 9	4 kuruş		Hane 22 Numro 9	13 kuruş		Hane 38 Numro 9	6 kuruş	
Hane 7 Numro 9	4 kuruş		Hane 23 Numro 9	12 kuruş		Hane 39 Numro 9	10 kuruş	
Hane 8 Numro 9	2 kuruş		Hane 24 Numro 9	8 kuruş		Hane 40 Numro 9	6 kuruş	
Hane 9 Numro 9	3 kuruş		Hane 25 Numro 9	10 kuruş		Hane 41 Numro 9	Yok	
Hane 10 Numro 9	5 kuruş		Hane 26 Numro 2	4 kuruş		Hane 42 Numro 9	Yok	
Hane 11 Numro 9	5 kuruş		Hane 27 Numro 9	4 kuruş		Hane 43 Numro 9	Yok	
Hane 12 Numro 9	4 kuruş		Hane 28 Numro 9	8 kuruş		Hane 44 Numro 9	Yok	
Hane 13 Numro 9	3 kuruş		Hane 29 Numro 9	6 kuruş		Hane 45 Numro 9	Yok	
Hane 14 Numro 9	5 kuruş		Hane 30 Numro 9	8 kuruş		Hane 46 Numro 9	Yok	
Hane 15 Numro 9	Yok		Hane 31 Numro 9	8 kuruş		Hane 47 Numro 9	Yok	

Köyde toplam ödenen 255 kuruş Bağ vergisine bakıldığında 39 hanenin bu vergiyi ödediği 9 hanenin ise ödemediği, en fazla Bağ vergisini ise 13 kuruş ile hane 22 numara 9 nolu hane sahibi Molla Mahmut oğlu Ali'nin, en düşük Bağ vergisini ise 2 kuruş ile Hane 5 Numara 7 nolu hane sahibi Gökçe oğlu Battal Ali ve Hane 8 Numara 9 nolu Molla Mahmutoğlu Ömer ile Hane 21 Numara 9 nolu hane sahibi Osman oğlu Alaaddin'in ödediği görülmektedir.

Tablo 33: Köydeki ödenen Bağ vergilerin Hane bazında dağılımı

Ödenen vergi (Kuruş)	Hane dağılımı	Ödenen vergi (Kuruş)	Hane dağılımı
13 kuruş	1	6 kuruş	4
12 kuruş	2	5 kuruş	5
10 kuruş	6	4 kuruş	7
9 kuruş	2	3 kuruş	3
8 kuruş	6	2 kuruş	3
		Ödemeyen	9

Haneler bazında ödenen Bağ vergisi frekans sıklığının 4 kuruş ve 6 kuruş ile sınırlandığı görülmektedir.

Ağnam Vergisi

Tablo 34: Köydeki Hane Reislerinin Ödemiş oldukları Ağnam vergisi miktarları

Hane No	Ödediği Ağnam vergisi	Hane No	Ödediği Ağnam vergisi	Hane No	Ödediği Ağnam vergisi
Hane 1	1 kuruş	Hane 16 Numro 9	1 kuruş	Hane 32 Numro 9	Yok
Hane 2	2,5 kuruş	Hane 17 Numro 9	Yok	Hane 33 Numro 9	1 kuruş
Hane 3	Yok	Hane 18 Numro 9	Yok	Hane 34 Numro 9	Yok
Hane 2 Numro 4	Yok	Hane 19 Numro 9	Yok	Hane 35 Numro 9	1 kuruş
Hane 4 Numro 1	2 kuruş	Hane 20 Numro 9	Yok	Hane 36 Numro 9	1,5 kuruş
Hane 5 Numro 7	Yok	Hane 21 Numro 9	Yok	Hane 37 Numro 9	Yok
Hane 6 Numro 9	1 kuruş	Hane 22 Numro 9	10 kuruş	Hane 38 Numro 9	Yok
Hane 7 Numro 9	1 kuruş 3	Hane 23 Numro 9	1 kuruş	Hane 39 Numro 9	Yok
Hane 8 Numro 9	1 kuruş	Hane 24 Numro 9	1 kuruş	Hane 40 Numro 9	Yok
Hane 9 Numro 9	0,5 kuruş	Hane 25 Numro 9	1 kuruş	Hane 41 Numro 9	1 kuruş
Hane 10 Numro 9	Yok	Hane 26 Numro 2	Yok	Hane 42 Numro 9	Yok
Hane 11 Numro 9	1,5 kuruş	Hane 27 Numro 9	Yok	Hane 43 Numro 9	Yok
Hane 12 Numro 9	Yok	Hane 28 Numro 9	Yok	Hane 44 Numro 9	Yok
Hane 13 Numro 9	Yok	Hane 29 Numro 9	1 kuruş	Hane 45 Numro 9	Yok
Hane 14 Numro 9	Yok	Hane 30 Numro 9	1,5 kuruş	Hane 46 Numro 9	Yok
Hane 15 Numro 9	Yok	Hane 31 Numro 9	Yok	Hane 47 Numro 9	Yok

Köyde toplam ödenen 31,5 kuruş Ağnam vergisine bakıldığında 19 hanenin bu vergiyi ödediği 29 hanenin ise ödemediği, en fazla Ağnam vergisini ise 10 kuruş ile hane 22 numara 9 nolu hane sahibi Molla Mahmut oğlu Ali'nin, en düşük Ağnam vergisini ise 0,5 kuruş ile Hane Hane 9 Numro 9 nolu hane sahibi Mehdi oğlu Ahmet'in ödediği görülmektedir.

Tablo 35: Köydeki ödenen Ağnam vergilerinin Hane bazında dağılımı

Ödenen vergi (Kuruş)	Hane dağılımı	Ödenen vergi (Kuruş)	Hane dağılımı
10 kuruş	1	1 kuruş	12
2,5 kuruş	1	0,5 kuruş	1
2 kuruş	1	Ödemeyen	29
1,5 kuruş	3		

Haneler bazında ödenen Ağnam vergisi frekans sıklığının 1 kuruş ve 1,5 kuruş ile sınırlandırıldığı görülmektedir.

Tablo 36: 1844-1845 (H.1261-1262) Temettuat Defterine göre Aydınşeyh köyü Hane sahiplerinin ödemiş olduğu vergi miktarları

Hane No	Hane Sahibi	Ödediği vergi miktarı (kuruş)
Hane 1	İmam Mehmed Efendi	41
Hane 2	Mehmed oğlu Ali Kethüda	269
Hane 3	Çatak Osman	16
Hane 2 Numro 4	Çubuk oğlu Hüseyin	156
Hane 4 Numro 1	Kara Ömer oğlu Ahmed	468
Hane 5 Numro 7	Gökçe oğlu Battal Ali	90
Hane 6 Numro 9	Molla Mehmed oğlu Mehmed	187
Hane 7 Numro 9	Molla Mahmud oğlu Süleyman	220
Hane 8 Numro 9	Molla Mahmud oğlu Ömer	220
Hane 9 Numro 9	Mehdi oğlu Ahmed	90
Hane 10 Numro 9	Mehdi oğlu Nalçacı Halil	197
Hane 11 Numro 9	Mehdi oğlu Osman	383
Hane 12 Numro 9	Mehdi oğlu Mehmed	382
Hane 13 Numro 9	Köse Mehmed oğlu Osman	156
Hane 14 Numro 9	Köse Mehmed oğlu Ali	291
Hane 15 Numro 9	Köse Mehmed oğlu Veli	156
Hane 16 Numro 9	Köse Yusuf oğlu Hüseyin	466
Hane 17 Numro 9	Köse Yusuf oğlu HALİL	382
Hane 18 Numro 9	Köse İbrahim oğlu Ali	269
Hane 19 Numro 9	Köse Yusuf oğlu İsmail	284
Hane 20 Numro 9	Köse Yusuf oğlu Ahmed	382
Hane 21 Numro 9	Osman oğlu Alaaddin	90
Hane 22 Numro 9	Molla Mahmud oğlu Ali	417
Hane 23 Numro 9	Çatak Mehmed oğlu Ali	456
Hane 24 Numro 9	Ali Kethüda oğlu Hüseyin	456
Hane 25 Numro 9	Ali Kethüda oğlu Veli	382
Hane 26 Numro 2	Süleyman oğlu İsmail	197
Hane 27 Numro 9	Köse Yusuf oğlu Mehmed	383
Hane 28 Numro 9	Yusuf oğlu Mustafa	382
Hane 29 Numro 9 oğlu İsa	456
Hane 30 Numro 9	Ahmed Kethüdâ oğlu HALİL	468

Hane 31 Numro 9	Köse Ali oğlu Mustafa	447
Hane 32 Numro 9	Ahmed Kethüda oğlu İsmail	285
Hane 33 Numro 9	Şahin oğlu Mustafa	456
Hane 34 Numro 9	Gök Ömer oğlu İbiş	236
Hane 35 Numro 9	Köse İbrahim oğlu Abdullah	374
Hane 36 Numro 9	Abdal oğlu Yâkub Beğ	456
Hane 37 Numro 9	Molla Osman oğlu İsmail	253
Hane 38 Numro 9	Molla Osman oğlu Hüseyin	253
Hane 39 Numro 9	Hacı İbrahim oğlu İbiş	465
Hane 40 Numro 9	Hacı İbrahim oğlu İbiş	447
Hane 41 Numro 9	Receb Veli oğlu Mahmud	260
Hane 42 Numro 9	Çatak Mehmed oğlu Ömer	77
Hane 43 Numro 9	Kudret Musa oğlu Osman	0
Hane 44 Numro 9	Ömer oğlu Veli Ömer	77
Hane 45 Numro 9	Murad oğlu Topal Ali	16
Hane 46 Numro 9 oğlu Süleyman	77
Hane 47 Numro 9	Hüseyin Koca	0
Toplam	12.771 (kuruş)	
Defter toplamı	12.870 (kuruş)	
Fark	99 (kuruş)	

Tablo 37: Köydeki ödenen vergilerin Hane bazında dağılımı

Ödenen vergi (Kuruş)	Hane dağılımı	Ödenen vergi (Kuruş)	Hane dağılımı
468	2	269	2
466	1	260	1
465	1	253	2
456	5	236	1
447	2	220	2
417	1	197	2
383	2	187	1
382	5	156	3
374	1	90	3
291	1	77	3
285	1	41	1
284	1	16	2
		Vergi vermeyen	2

Köyde en çok vergi ödeyen Haneler 468 kuruş ile Hane 4 numara 1 nolu Hane sahibi Kara Ömer oğlu Ahmed ile Hane 30 numara 9 nolu Hane sahibi Ahmed Kethüda oğlu Halil'dir. Onları 466 kuruş vergi ödeyen Hane 16 numara 9 nolu Hane sahibi Köse Yusuf oğlu Hüseyin takip etmektedir. Ödenen vergilere bakıldığında ödenen en yüksek vergi frekans aralığının 456 ve 382 kuruş ödeyen Haneler arasında dağıldığı görülmektedir. Ödenen düşük vergi frekans aralığının ise 156, 90 ve 77 kuruluş ile sınırlandığını görebiliriz. 2 Hanenin ise vergi ödemediği görülmektedir.

SONUÇ

XIX. yüzyılın ortalarındaki idarî düzene göre Aydınşeyh, bu dönemde bir köy statüsüne sahip bulunmaktadır. Aydınşeyh'de ikamet eden insanların uğraştıkları işler göz önüne alındığında da söz konusu yerleşimin bu dönemde kasaba veya şehir niteliğine haiz olmadığı görülmektedir. Aydınşeyh'de yaşayan haneler, Anadolu'nun pek çok yerinde olduğu gibi geçimini ziraat ve hayvancılıktan sağlamaktadır. Bu dönemde ziraat ve hayvancılık dışında bazı faaliyetlere rastlanmakla birlikte bu faaliyetlerin temel geçim alanı olmaktan uzak olduğu anlaşılmaktadır. Üstelik şehir ve kasabalarda icra edilen sınaî ve ticari faaliyetlere bu dönemde Aydınşeyh'de görülmemektedir.

Aydınşeyh Köyü'nde gerek ziraî faaliyetlerin yürütülebilmesi maksadıyla ve gerekse hanelerin günlük ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla küçükbaş hayvancılığın yanı sıra büyükbaş hayvancılık da yaygın bir şekilde yapılmaktadır. Bu özelliklerin dışında Aydınşeyh'de yetiştirilen hayvanlar üzerinden bir değerlendirilme yapılırsa, XIX. yüzyılın ortalarında Aydınşeyh'de yaşayan ailelerin, ortalama bir çift öküzü, bir binek hayvanı ve bir ineği ile ellerindeki arazilerinde asgari geçimlerine yetecek ölçekte tahıl üretimi gerçekleştiren tipik bir Anadolu köylüsü olduğu söylenebilir. Köyde hiç ata sahip olan hanenin bulunmaması ise bu hayvanın köy halkı için son derece lüks olduğunu söylenilebilir.

1844 – 1845 yıllarında Tanzimat Fermanı'nın getirmiş olduğu bazı düzenlemeler çerçevesinde hazırlanan temettuat defterleri ışığında Aydınşeyh'in sosyal, ekonomik ve demografik yapısı gözler önüne serilmeye çalışıldı. Çalışma ilerledikçe ve belirli bir metod kazanıldıkça temettuat defterlerinin sanılandan daha fazla

bilgi içerdiği görülmektedir. Çalışmanın kaynağını teşkil eden Aydınşeyh temettuat defterine istinaden Aydınşeyh Köyü'nün ekonomik, sosyal ve demografik yapısına ait derin bulgular elde edildi.

Aydınşeyh köyü 1844-1845 yıllarındaki temettuat kayıtlarına göre 48 haneden oluştuğu görülmektedir. Tarih araştırmalarında genel kabul gören uygulamaya göre her hanede 5 kişinin yaşadığı varsayılmış ve böylelikle orada yaşayan nüfus tespit edilmeye çalışılmıştır. Buna göre 1844 1845 yılları arasında köyün nüfusu 250 kişi olduğu görülmektedir. Ancak temettuat defterindeki kayda göre Hane 15 Numro 9'un Hane sahibi olan Köse Mehmed oğlu Veli geçinemediği için Karafakılı köyüne gittiği görülmektedir. Ayrıca Hane 47 Numro 9'un Hane sahibi Hüseyin Koca'nın Vefat etmesi sebebiyle Hane sayısı 46'ya nüfusunun da 230 kişi olduğu görülmektedir. Köydeki hane sahipleri arasında 1 imam ve hatip, 37 Ziraat Erbabı, 2 dokumacı esnaf, 1 hizmetkâr, 2 ticaret erbabı olduğu, 3 Hane sahibinin ise hiçbir mesleğin olmadığı, 1 Hane sahibinin de vefat ettiği görülmektedir. Bu durumda köyde tarım ile uğraşanların oranı yaklaşık olarak %77'e tekabül etmektedir. Köydeki hanelerin toplam senelik gelirlerinin dağılımına bakıldığında ilk sırayı 15.186 kuruş ile tarım arazilerinin aldığı görülmektedir. Sonra sırası ile 5.077 kuruş ile zuhurat gelirleri, 2.339 ile bağ gelirleri, 1.088 kuruş ile de hayvanlardan elde edilen gelirler yer almaktadır. Köyün toplam geliri ise 24.373 kuruştur. (Defterde 23.091 kuruş olarak gözükmektedir.) Köydeki hanelerin senelik gelirlerinin dağılımına bakıldığında en çok gelire sahip olan kişi 960 kuruş Tahmini senelik geliriyle Hane 40 numara 9 nolu Hane sahibi hacı İbrahim oğlu İbiş'tir. Onu 954 kuruş tahmini senelik geliri ile Hane 24 numara 9 nolu Hane sahibi Ali Kethüda oğlu Hüseyin ve 946 kuruşluk tahmini senelik geliriyle Hane 30 numara 9 nolu Hane sahibi Ali Kethüda oğlu Halil takip etmektedir. En düşük 100 kuruşluk tahmini geliriyle Hane 43 numara 9 nolu Hane sahibi Kudret Musa oğlu Osman'dır. Köyde 5 Hanenin ise hiç geliri bulunmamaktadır. Bu bilgiler ışığında köyde gelir dağılımında adaletsizlik olduğu söylenebilir.

Temettuat defterleri incelendiğinde Aydınşeyh Köyü'nün yıllık toplam ödediği vergi 12.771 kuruş (defterde 12.870 kuruştur.) Yıl içerisinde en fazla vergiyi ödeyen Haneler 468 kuruş ile Hane 4 numara 1 nolu Hane sahibi Kara Ömer oğlu Ahmed ile Hane 30 numara 9 nolu Hane sahibi Ahmed Kethüda oğlu Halil'dir. Onları 466 kuruş vergi ödeyen Hane 16 numara 9 nolu Hane sahibi Köse Yusuf oğlu Hüseyin takip etmektedir. Vergi ödemeyen hane sayısı ise 2'dir.

Tüm bu bilgiler ışığı altında temettuat defterlerindeki bilgilere ek olarak kayıt altına alınan bu tahmini gelirlerin belirlenmesi sırasında köy muhtarının çok aktif bir role sahip olduğu kanısı bizlerde hasıl olmaktadır. Hem ekili arazilerden elde edilen ürünlerin miktarı kıstaslarında hem bağ arazilerinden elde edilen ürünlerin belirlenmesi kıstasında özellikle de zuhurat gelirlerinin belirlenmesi sırasında vergi toplamakta yükümlü muhassılları yönlendirme gayretleri içerisinde bulundukları kanaatini bizlerde oluşturmıştır.

KAYNAKÇA

Başbakanlık Arşiv Belgeleri

ML_VRD_TMT_d__16250_00000

ML_VRD_TMT_d__16250_00012

Kitap

Adıyeke, N. (2000). “*Temettuat Sayımları ve Bu Sayımları Düzenleyen Nizamname Örnekleri*”, OTAM, S. 11, Ankara.

Akgündüz, A., Öztürk, S. (2000). *Yozgat Temettuat Defteri*, C.1, Yimpaş Yay., İstanbul.

Çadırcı, M. (1997). *Tanzimat Dönemi'nde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı*. Ankara.

Kültürportali.gov.tr

Öztürk, S. (2003). “Türkiye’de Temettuat Çalışmaları”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 1(1).

Öztürk, S. (2000). “*Konya Temettuat Defterleri*”, Uluslar Arası Kuruluşunun 700. Yılında Bütün Yönüyle Osmanlı Devleti Kongresi (07-09 Nisan 1999), Konya, s.533- 539

Serin, M. (1998). “Osmanlı Arşivi’nde Bulunan Temettuat Defterleri”, Başbakanlık I. Milli Arşiv Şurası, 20-21 Nisan, Ankara.

Ünal, M.A. (1998). *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*. Isparta.